

ФЛАШ ГОРДОН

ОН ЈЕ ПРЕНО ЗАРАЗУ! ЧУО САМ ГА КАД ЈЕ РЕКАО!

ДА! РЕКАО САМ! И САМ СЕ ПРИЈАВЉУЈЕМ!

МОЈА ЖЕНА ЈЕ НА ТОМ САТЕЛИТУ, УБИЦО!

ХЕЈ! ЈЕСТЕ ЛИ ПОЛУДЕЛИ!

ПРЕСТАНИТЕ!

ТО НАМ НЕКЕ ПОМОЖИ! ОН НАМ ЈЕ ПОТРЕБАН ЗА БОРБУ ПРОТИВ ЗАРАЗЕ И...

НЕ МЕШАЈТЕ СЕ, ДОКТОРЕ!

ДОЛАЗИ СТРАЖА!

ЗАКЉУЧАЈТЕ ВРАТА!

НАШЕ ПОРОДИЦЕ СУ НА САТЕЛИТУ! ТИ СИ ЊИХОВ УБИЦА!

НЕ! ВИ СТЕ ЛУДИ... СВИ СТЕ ЛУДИ!

ТУ УНУТРА, ТУ КУ СТИВА! ЈА КУ ДА УЅЕМ!

А ЈА ОДМАХ ЗА ВАМА, КАПЕТАНЕ!

ОТВОРИТЕ! ЈА САМ... КАПЕТАН ШО!

СТИГАИ СТЕ ЗА ВЕШАЊЕ, КАПЕТАНЕ!

ПУСТИТЕ ГА... ИЛИ КУ УБИТИ СВАКОГ КО СЕ УСПРТИВИ!

АЛИ... АЛИ... СТИВ ЈЕ ПРЕНО ЗАРАЗУ, КАПЕТАНЕ!

РЕКАО САМ ДА ГА ПУСТИТЕ!

ВИ СТЕ ЧОПОР ВУКОВА! ДА СТЕ ГА УБИЛИ, КО БИ НАМ ИСПРИЧАО КАКО ЈЕ ОН ПРЕНО ЗАРАЗУ? КАКО БИМО ЈЕ ОН ДА ЗАУСТАВИЛИ?!

КАКО МУ ЈЕ, ДОКТОРЕ?

МОЖИ БЕ ДА НАМ КАЖЕ ШТА ЈЕ НОВАС РАДИО!

КРОЗ ВЕКОВЕ

КАУБОЈ И ПИЛОТ

Пуковник и некадашњи каубој Коди, али не онај Бил Коди кога знамо као Буфала Била, био је један од првих енглеских pilota.

У читавој Енглеској Коди је био веома популаран — можда и зато што је често на своје летове узимао са собом једног Индијанца. Пилот Коди настрадао је у авионској несрећи: његов авион, на коме се сем њега налазио и један путник, срушио се када је Коди надлетао аеродром у Олдершоту.

»Светик« Мишеви

Живот мишева, вероватно, није никад био безбеднији но у 16. и 17. веку. Наиме, током ова два столећа нико се није усуђивао да убија мишеве, јер је постојало опште веровање да на њима јашу виле и патуљци.

Дизалице за оклопе

Старински витешки оклопи били су веома тешки, а човек се у њима осећао толико неспретан да витезови ни су могли сами, без туђе помоћи, да узјашу коња. За овај подухват — јер то је заиста био подухват — била им је потребна помоћ читаве групе слугу. У сво-

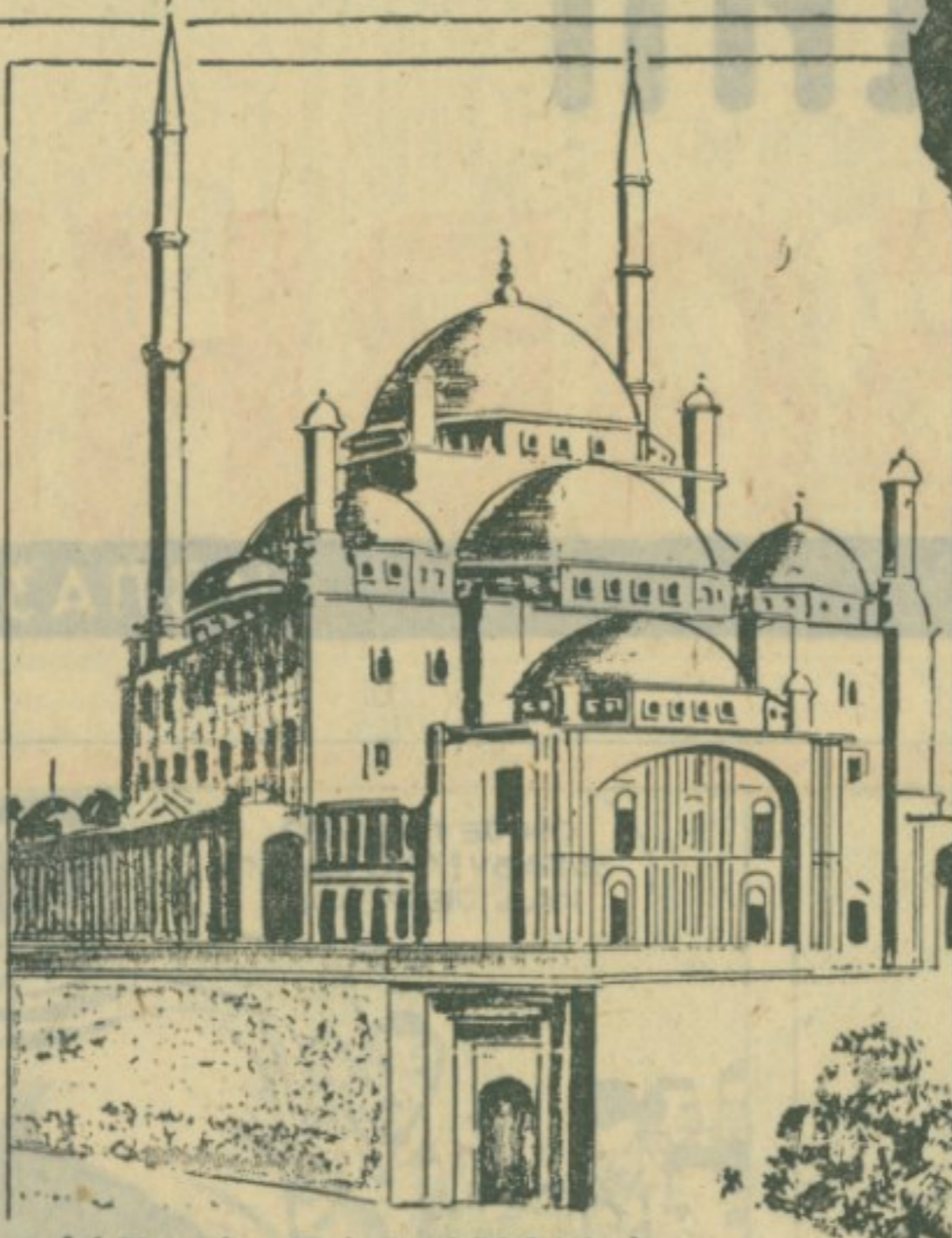
јим дворцима витезови су чак имали нарочите чекрке, монтиране на високим „вешалима“, помоћу којих су их слуге подизале са земље и стављале на коња.

У ОВОМ БРОЈУ: Пејелуја, новојодишња њрича у сликама. У вихору раша. Недеља шорнага. Ловачке шале и њройиси о лобу. Зрна знања. Лик човека и животиње. Операција »Угаб«

Ripley's Веровали или не!

ТИМОТИ МАРФИ (1751-1818)
ПОЗНАТИ ХЕРОЈ АМЕРИЧКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ. УМАКАО ЈЕ ЈЕДНОМ ГРУПИ РАТНИХ ИНДИЈАНАЦА НА ТАЈ НАЧИН ШТО ЈЕ ЧИТАВУ НОћ ПРЕСТАЈАО ПОД ВОДОПАДОМ БУКЕ ФОЛ — ДОК ЈЕ НА ЊЕГА ПАДАЛА ВОДА С ВИСИНЕ ОД 39 МЕТРА

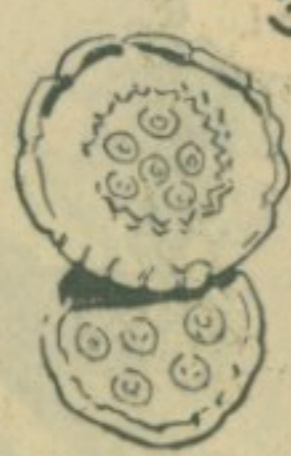
КАЗНА ЗА УСПЕХ!
ЏАМИЈА МУХАМЕДА АЛИ У КАИРУ (ЕГИПАТ) КОЈА ЈЕ ЗИДАНА 28 ГОДИНА ТОЛИКО СЕ СВИДЕЛА ЕГИПАТСКОМ ПАШИ ДА ЈЕ НЕИМАРУ ЈУСУФУ БУЛИМУ ДОДЕЛИО ВИСОКУ ПЕНЗИЈУ — А ЗАТИМ ЈЕ НАРЕДИО ДА ГА ОСЛЕПЕ ДА ВИШЕ НЕ БИ МОГАО ДА САЗИДА ИСТУ ИЛИ СЛИЧНУ

АРМАН БРЕЗЕЛ
ИЗ НОНАНКУРА, У ФРАНЦУСКОЈ, ИМАО ЈЕ НА ДУЖИЦИ ЛЕВОГ ОКА ШАРУ У ОБЛИКУ САТНОГ БРОЈЧАНИКА СА ЈЕДНОМ КАЗАЉКОМ

ЦВЕТ ЗДРАВЦА

ИЗРАСТАО ИЗ ДРУГОГ ЦВЕТА ЗДРАВЦА НАБЕН ЈЕ У ВРТУ МИНЕ ФРЕДЕРИЧИ ИЗ АРБОРГА (САД)

ЗЛАТНИМ ПЛОЧИЦАМА
ИСКОВАНИМ ПРЕ 2000 ГОДИНА У НЕМАЧКОЈ КАО НОВАЦ, АЛИ БЕЗ ОЗНАЧЕНЕ ВРЕДНОСТИ, НАГЛО ЈЕ ВРЕДНОСТ ПОРАСЛА КАДА ЈЕ НЕКО ПРОЧЕО ВЕСТ ДА СУ БИЛЕ НАБЕНЕ НА МЕСТУ ГДЕ ЈЕ ДУГА ДОДИРНУЛА ЗЕМЉУ

КАНАРИНКА ЦРВЕНА КАО ПАРАДАЈЗ

ДОБИЈЕНА ЈЕ УКРШТАЊЕМ КАНАРИНЦА И ВЕНЕЦУЕЛАНСКОГ ЧЕШЉУГАРА

ФОКЕ - РЕКОРДЕРИ У ГЊУРАЊУ

На Антарктику, биолози су ухватили две фокe из Веловог мора и пошто су им привезали за леђа батиметар (апарат за мерење морске дубине) поново су их пустили у воду. Резултат је био: фокe су се спустиле на 350 метара дубине (рекорд у гњурању за сисаре), а поред тога пливале су више од 30 километара непрекидно испод санти.

ЧАСОВНИК ЈЕ ЈОШ КУЦАО

Необичну срећу имао је Американац Мичел Цоас. Он је недавно отишао да пеца на једном вештачком језеру у граду Малавију. Вештач пецач свакако није био јер му је, кад је једном замахнуо пецачким штапом, у воду пао ручни сат. Срећа га тог дана уопште није служила: није удвоио ниједну рибу па се потиштен вратио кући. Мало касније и Мичеловом брату Роберту пало је на ум да оде да пеца. Само, он је имао више среће и кући се вратио с великом рибом. Кад ју је распорно, у њеној утроби је нашао братовљев часовник који је — још куцао.

Мало познато

О животу Алфреда Нобела, оснивача награде коју сваке године из његове заоставштине додељује Шведска академија наука за дела из области литературе, науке и мира, не зна се много.

На пример, он се страховито бојао да ће бити жив сахрањен. Овај страх је наследио од свог оца који је био замислио ковчег који би омогућио да се тело од сам по дигне из ковчега од ковчега и зазвони у алармно звоно.

НЕОБИЧНА ТАКМИЧЕЊА

Као што је познато, маратон је једно од најстаријих врста такмичења и, истовремено, једно од најзаморнијих. Трчање на стази од четрдесет километара захтева од човека огромну физичку снагу, издржљивост и — снагу воље.

Недавно је у светској штампи објављена вест да спортска федерација Мексика намерава да за идућу олимпијаду, која ће се одржати у овој земљи, покуша да наговори кога од припадника индијског племена Тарахумара (тарахумара на индијанском значи „тркач“) да узме учешћа у маратону.

У поређењу с такмичењима званим „карере“, која организује племе Тарахумара, маратонско трчање изгледа као деџа разонода. Растојање које у „карери“ треба претрчати износи око 270 километара. Тарахумара-Индијанци претрчавају ово растојање за 27 часова. Међутим, ни то није рекорд за ове заиста феноменалне тркаче. Прича се да је једном један припадник овог племена за пет дана претрчао — 960 километара.

Сипа, нова игра с лоптом, као врста спорта родила се недавно у Манили. На Филипинским острвима сипа се раширила брзином епидемије истиснувши чак и веома популарну кошарку. Из Маниле сипа је успела да се „пресели“ на Хаваје и у Сједињене Америчке Државе.

Сипу истовремено поре-

де са фудбалом, тенисом, одбојком, бадминтоном, али је ипак најчешће називају „ножним тенисом“. Играчи, у специјалним ципелама, разместе се по игралишту чије су размере тениског игралишта — и ногама преко мреже преба-

чују лопту. Задатак играча састоји се у томе да брзином муње пребацују лопту на противникову половину игралишта.

Филипински аматерски спортски савез, пропагирајући нову игру, намерава да сваке године приређује

међународне сипа-турнире.

Подножју катарке високе 33 метра лаганим кораком прилазе четири човека одевена у одела јарких боја.

Хватајући се за уже омотано целом дужином катарке они се један за другим, успињу на њен врх...

Мала платформа на врху катарке једва може да прими четири човека. Али, и поред тога, они на том ограниченом простору, високо изнад земље, изводе ритуалну игру у част свирепог бога Сунца — Тонатију. Минут одмора и — конопци већ обавијају тела играча. Бубњеви „зове“ новом снагом. У исто време, одвиши се од платформе, играчи падају главом надолу. Конопци се затежу, фигуре „летећих људи“ клизе по ваздуху. Сваки играч мора да изврши тринаест окретаја око катарке. То није случајна бројка — у њој је тајни „мађијски“ смисао. Вртећи се на конопцима око катарке „летећи људи“ изводе читав низ тежких акробатских фигура.

На који начин „летећи људи“ постижу тако савршену технику скока — остаје тајна која се брижљиво крије од непосвећених, нарочито од странаца. Зна се само то да кандидате за „летеће људе“ изабере још у детињству и подвргавају дугом и упорном тренингу. Празник бога Сунца, у чију се част приређују ове игре, и данас поштују потомци Ацтека који живе у Гватемали.

И са 80 км.

Највећа зграда Њујорка-Емплајер стејт билдинг (449 м) недавно је осветљена на нов начин, тако да се ноћу може видети и са 80 километара даљине.

Возило за Арктик

Према писању америчког листа „Њујорк тајмс“ на Гренланду су извршене пробе арктичке „свудахотке“, новог возила на принципу ваздушних јастука. Возило „карабао“, које може да прими два путника, намењено је кретању изнад водене површине. Приликом пробне возње изнад задељене реке Потомак у близини Вашингтона, „свудахотка“ је развила брзину од 40 миља на час.

ВОДА БИ МУ БИЛА ДРАЖА

Да би својој стоци обезбедио воду за пиће, фармер Лајонс, чије се имање налази северно од Поатијака, у америчкој савезној држави Илиноису, одлучио је да ископа артезијски бунар. После двоседмичног труда из бушотине је шикнуо млаз воде помешан са нафтом. Фармер је тада покушао да дође до воде на другом крају свог имања, Али, опет је из бушотине, са дубине од 50 метара, шикнула нафта помешана са земним гасом. Када су му стручњаци саопштили да су налазишта нафте на његовом имању толико богата да би се њихова експлоатација више него исплатила, фармер је рекао: „Вода за моје краве и свиње била би ми дража од ове смрљиве нафте“.

КОЊСКИ БАНКЕТ

Приликом „светског дана животиња“ 50 холандских коња је било „позвано“ на један банкет који је приредио један хотелијер из Амстердама. „Мени“ је био састављен од: зоби, шаргарепе, шећера, лојке и црног хлеба. Коње је послуживао персонал хотела.

ОДСЕО У ЈАРКУ

Аутомобилске несреће и британски хумор

Новинари често нађу материјал за рубрику и онде где људи других професија и не сањају да у томе може бити нешто занимљиво. Тако је један лондонски новинар прелиставао и читао саслушања људи који су настрадали у аутомобилским несрећама, па је одатле отишао у осигуравајућа друштва и то исто радио. Наиме, он је дошао на идеју да у томе тражи карактеристичну врсту хладног енглеског хумора.

Енглески возачи као да се шале на рачун своје кривине. Један возач је у својој изјави рекао: „Пешак је налетео на мене, а затим је склизнуо под точкове“. Други је у осигуравајућем друштву лаконски попутио упитник на следећи начин: „Погледао сам кроз ретровизор и са ужасом угледао трамвај који је клизнуо из шина и јурнуо на мене“. А ево правог ремек-дела ове врсте хумора: „Један стуб за осветљење ударио је у моја кола и оштетио их на два места“.

Неки нежења је на следећи начин описао свој судар: „За волаком кола која су му ишла у сусрет била је једна жена. Угледала ме је и изненада кад и ја њу. Изгубила је главу и ми смо се срели“. А ожењени човек овако је описао несрећу у којој је страдала његова супруга: „Камисио који је кренуо натраг, прошао је кроз шофершајбну и ударио у лице моје жене“.

После једног судара неки манчестерски возач испољио је следећу врсту наивног хумора: „Сматрам да ниједан од нас двојице није, крив, али ако треба осудити једног, нека то буде овај други“. Има и лаконских изјава као што је ова: „Пас на путу. Притиснуо кочнице и одсео у јарку“. Искрено признање

као што је ово понекад може слатко да насмеје: „Мислио сам да је прозор крај мене затворен и тек кад сам покушао да протурим главу кроз њега приметио сам да није. Било је касно“. Енглески возачи не преају чак да

баце кривицу и на животиње, као овај: „Крава је налетела на моја кола. Тек касније дознао сам да је била слабоумна“. Неки возач из Ливерпула рекао је на саслушању следеће: „Враћајући се свом дому ушао сам са колима у једну кућу која мени не припада и сусрео сам се са дрветом које није моје“. Не може се приговорити ни машти следећег страдалника: „Ударио сам у непомичан трамвај који је долазио из супротног правца“.

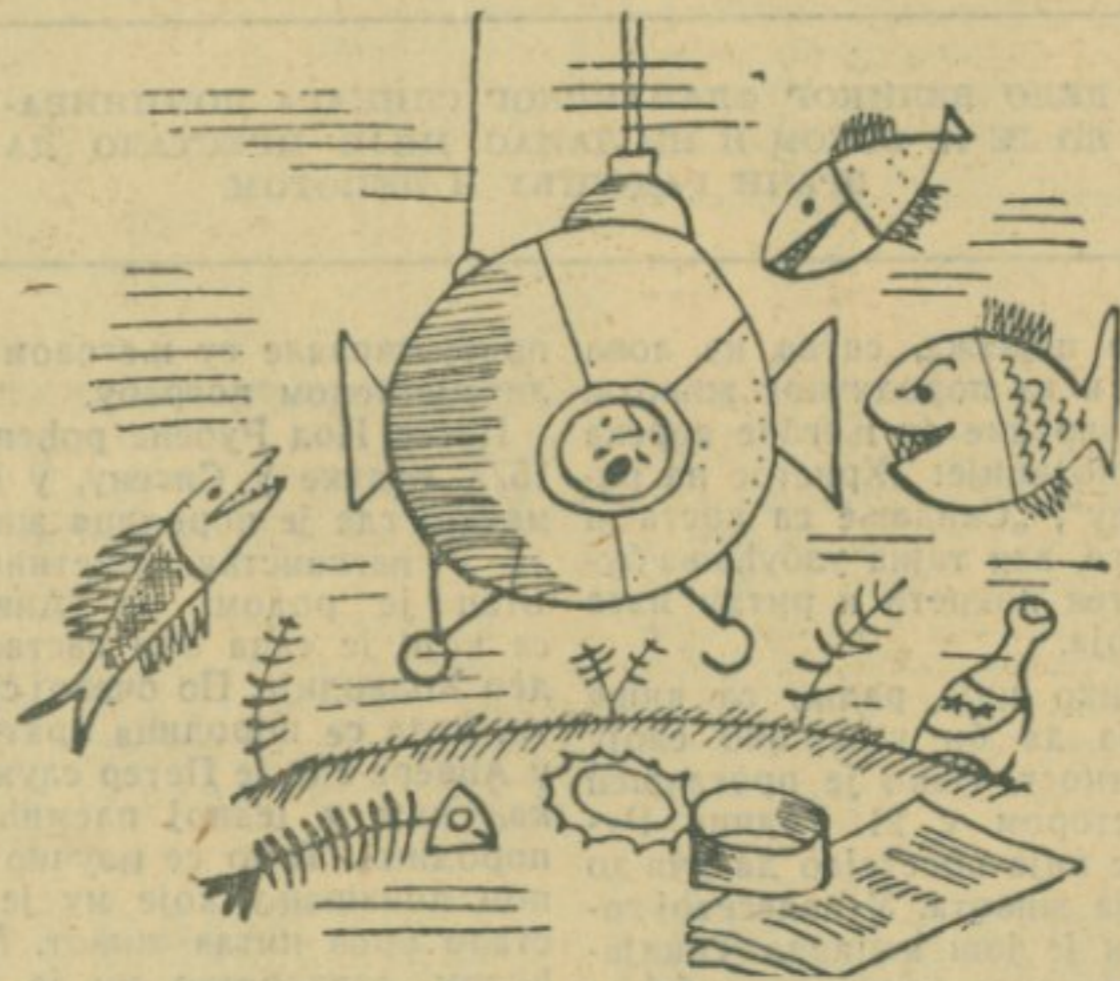
Неки мотоциклист категорички је изјавио: „Тип из оних кола нагло је променио мишљење. Био сам принуђен да уђем у њих“. Један осигурањак писмо је својој компанији на следећи начин: „На несрећу оборно сам пешака. Стари центлмен горко је жалио незгоду, док су га преносили у болницу“. Најзад, ова изјава неће моћи а да не озлоједи читатељке које возе кола: „Чуо сам сирену иза себе и добио сам снажан ударца у задњи део кола. Било је очигледно да је једна леђа покушавала да ме пресеће“.

»Пикник« на океанском дну

Када се француски научник Жан-Мари Перес у батискафу „Архимед“ спу-

стио на дно потопљене Порто-Рико у Атлантском океану, пред очима му се

указала необична слика: на океанском дну, као на неком пропланку у шуми, ваљале су се празне боце, зарђале кутије од конзерви, старе новине. Било је заиста чудно видети на дубини од 7.000 метара предмете који обично остају на месту где је одржан какав пикник. Али, Перес је за свој труд био потпуно награђен када је на овој великој дубини срео жива бића. Научник је ту видео бар пет разних врста риба.

Боксерске главе

Главе, односно лобање, 16 старих америчких боксера недавно су радиографисане. Само на три снимка нису се виделе повреде на мозгу.

ИЗ ЗБИРКЕ ЧИКА СТАЈЕ ЗРНА ЗНАЊА

Пословице и изреке народа Африке

Ко би био толико глуп да очекује слану киншу? Сладак плод има горку ко ру.

Плови морем, али с времена на време обзри се на обалу.

Успаваног вилиног коњица односи вода.

Дозрели плод нећеш задржати на грани.

И слон може да се оклизне. Ко није копао и сејао томе срп није потребан.

Ко победи страх, тај је и тигру страشان непријатељ.

Слон има свој век, а маћак — свој.

Роса не може да напуни језеро.

Тучани ђуп звони, а глинене ћути.

Магарац са седлом — ипак је магарац.

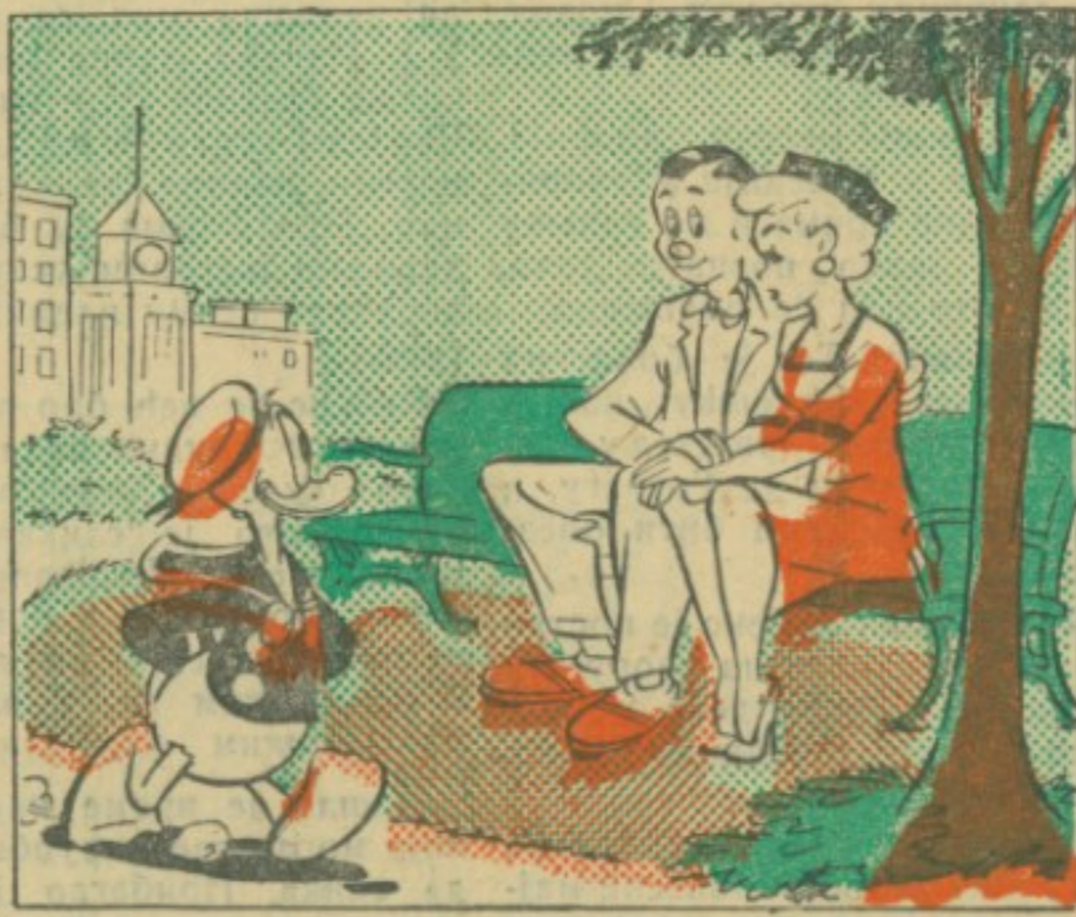
Одгоди свој данашњи гнев за сутра.

Слатко мирише, али је горко на језику.

И у кориту се може видети риба како плива.

Ако вода превисне јако жубори, загази у њу — видећеш да је плитка.

Цази на ватру — да сам од ње не изгорим.

РУБЕНС

АУТОПОРТРЕ — ДЕТАЉ

ДЕЛО ВЕЛИКОГ ФЛАМАНСКОГ СЛИКАРА ДОМИНИРАЛО ЈЕ 17. ВЕКОМ И НИ ДАНАС НИЈЕ ПРЕСТАЛО ДА ЗРАЧИ РАДОШЋУ И ЛЕПОТОМ.

Три лепе девојке седеле су крај прозора у приватној соби, кад се зауставио један леп и висок риококси младић и бацно брз, али миран и одмерен поглед. Човек без оклевања уђе у кућу, поздравив се љубазно и упита сасвим природно:

— Да ли бисте биле тако љубазне да се свучете?

Једна од девојака цикну; али најстарија је умри:

— Господин не изгледа да је оно што ти мислиш.

— Наравно да нисам! — рече он. — Ја сам сликар. Ако су ваша тела како их ја замислао, зарадићете више, ако позирате него од предња.

Ово се догодило у Паризу 1622. године — према једној легенди која није потврђена. Младић је био Петер Пол Рубенс, мајстор фламанске школе и једно од највећих имена у сликарству. Француска краљица мајка, Марија Медичи, поручила му је 21 велико платно да би украсила зидове луксембуршке палате.

Нико није чешће од Рубенса сликао жене и нико их, осим Тицијана и Реноара, није дао тако живо. Његови радови — слике жена које се одмарају у трави или излазе из купатила — налазе се по највећим музејима света.

Насликао је такође и стотине пејзажа, сцена из лова као и из породичног живота. Изванредне су његове верске композиције: „Христос на распећу“, „Скидање са крста“ и друге, али тајна узбуђења буде тек покрети и ритам маса и боја.

Нико није радио са више жара да би усавршио своју уметност. Иако је проглашен мајстором у 21. години Рубенс није престајао да учи до краја живота. У педесетој години је још копирао Тицијана и друге сликаре да би усавршио своју технику. Сликао је невероватно брзином; никад није оклевао, никад се није исправљао. „Обожаване мага“ насликао је за шест дана.

Поред својих великих сликарских особина, Рубенс је имао још једну уметност: волео је живот и умео да живи — иако је живео мирно и скромно. Свако јутро је устајао у 4 сата и одмах почињао да ради. Док је сликао, један младић му је читао Тацита или Плутарха. У подне је прекидао рад да би се мало заложио и то искључиво поврћем, јер је тврдио да је месо нездраво за уметника ствараоца. У пет часова по подне је престајао са послом да би оседлао коња и изајхао у околину Анверса. Увече би купио породницу и пријатеље око трезе да са њима поделе обед и ужива у разговору. Кад је умро у 62. години све знамените личности Анверса присуствовале су његовом величанственом погребу.

Петер Пол Рубенс рођен је 1577. године у Сигену, у Немачкој где је породица живела у изгнанству. Уметников отац је родом из Анверса који је тада био саставни део Холандије. По очевој смрти, цела се породица вратила у Анверс где је Петер служио као паж у једној племињској породици. Тамо се научио лепом понашању које му је остало кроз читав живот. Међутим, сликарство му је постало страст и мада ученик мање познатих сликара — убрзо је стекао лични углед. Кад је имао 23. године, мајка је сакупила довољно новца, купила му коња и он је отишао у Италију.

Неколико месеци доцније, седео је у Венецији у двористи једне крчме и по сећању сликао једно познато дело. Неки странци се одушевио.

— Дивно! То је боље од оригинала. Одвешћу вас у Мантову моме пријатељу војводи Винченцу де Гонзагу, и богатство ће вам бити обезбеђено.

У Мантови Рубенс је постао званични сликар на двору, копирао је чувена дела и пратио портрете чланова војводине породице.

После осам година вратио се у Анверс због болесне мајке, али је стигао искупише доккан. Тамо је био наименован за дворског сликара. За општину је израдио слику „О-

божаване мага“ на којој има 28 личности у природној величини. После тога, сликао је за катедралу у Анверсу „Скидање са крста“ што се сматра његовим ремек-делом.

У 32. години оженио се Изабелом Брант, кћерком једне угледне породице, која му је родила троје деце. После 17 година срећног брака, жена му је изненада умрла, а он да би заборавио свој велики бол, посветио се дипломатији. Културан и убедљив он је постао један од највештијих дипломата свог времена — могао је чак да се мери са великим кардиналом Ришељом, највећим државником оног доба.

И за време многих путовања као дипломата, никад није престајао да слика. Једног дана док је сликао портрет војводе од Бакингама, рекли су му да је Енглеска спремна да закључи мир са Шпанијом. Између двора шпанског краља Филипа IV и енглеског Чарлса I успео је после дугих месеци напора да успостави мир. Обе стране су биле задовољне његовим услугама и доделиле су му племињку титулу.

Рубенс је већ био у поодмаклим годинама када се поново оженио Хеленом Фурман. Често је сликао своју младу жену. Направио је 15 њених портрета, а поред тога њен лик се може познати и на многим религиозним и митолошким композицијама.

Дошло је време кад више није могао све поручити сам да слика. Прибегао је тада „ланчаном систему“: он је скицао композицију и давао упуте каквим бојама да се ради. Док је један од помоћни-

СИЗАН ФУРМАН, СТАРИЈА СЕСТРА РУБЕНСОВЕ ДРУГЕ ЖЕНЕ

ка сликао пејзаж у једном делу платна, други је радио коње, трећи дивље животиње, четврти личности, а пети делове мртве природе. Наравно, саму слику довршавао је лично Рубенс. Многи сарадници су били срећни што су могли да раде крај њега и да од њега уче.

Понеки би поручилац одбио да плати, јер је чуо да дело није начинио сам мајстор.

— Да сам цело платно ја сам радио — одговорио би таквима — Рубенс његоваца на би била бар двоструко већа.

Под старе дане је добио

ка сликао пејзаж у једном делу платна, други је радио коње, трећи дивље животиње, четврти личности, а пети делове мртве природе. Наравно, саму слику довршавао је лично Рубенс. Многи сарадници су били срећни што су могли да раде крај њега и да од њега уче.

Још и данас, Рубенс украшава атмосферу Анверса. Његов кип дочекује путнике преко пута катедрале, а његово име сусреће се свауда по улицама. У сваком погледу, тај град је заиста његов. Али, његов геније је тако велики да се не може ограничити једним местом, чак ни једном земљом. Лепота коју је створио обогатила је читав свет.

Јер, Немци су не једном преко својих агента, а и из ваздуха, открили седиште Глушевљевог одреда. Али, сви покушаји да се партизани кришом опколе и униште свршавали су се неуспехом. Не, ту се крило нешто сасвим друго; нешто је смислио стари абверовски вук, лични пријатељ самог адмирала Канариса. Али шта? То сам по сваку цену морао дознати.

Два дана су протекла без нарочитих догађаја — ако се не рачуна то да је Милер наредио да Харитонову одведу у логор у коме су се припремали шпијунски и диверзантски који су затим пребацивани у совјетску позадину. У логору, по Милеровом наређењу, издајници су доделили засебну кухињу, по страни од касарни. И то је потврђивало моје сумње.

Трећег дана ујутру Милер ме је позвао себи.

— Стигао је официр службе сигурности Гутхајл — рекао ми је. — Он ће испитивати Харитонову. Ви ћете га, Краух, пратити у логор и помоћи му ако треба...

(Наставиће се)

ОПЕРАЦИЈА »УДАВ«

Из називања совјетског обавештајца И. Лебедева

Нисам знао каквог је раста, да ли је смеђ или плав, Рус, Белорус или Немац, имали ли каква особенизнак...

Нико од партизана и позадинских радника с којима сам био повезан није му видео лице. А ако је и видео — ништа више не би могао да каже: Удав никад није иза себе остављао жива сведоке.

Чак и одлично обавештени официри из наше групе Абвера (хитлеровска војна обавештајна служба) који су имали потпуно поверење у мене, јер им ни на памет није падало да с њима раме уз раме као обер-фелдфебер Зигфрид Краух ради совјетски обавештајца, знали су Удава само по причању.

У почетку сам мислио да је Удав просто обична замишљотина Гестапоа срачуната на то да запали партизана и родољубе-позадинце, да им побрка планове, посеје међу њима неповерење.

Али, не! Страшни трагови провокатора — откривене јавке, лешеве позадинца који су се вихали на вешалима по градовима и варошницама, партизански обавештајци увучени у лукаво постављене мреже и уништени до последњег човека — сви ти страшни и потпуно реални трагови говорили су довољно сами за себе.

И наређење које сам добио из Москве било је строго и јасно: било по коју цену ухватити Удава; у немогућности да се ухвати жив — уништити га.

... Једног зимског дана 1943. године у шуми код Љаховича нашао сам се с Глушевим...

Начелник групе Абвера, пуковник Милер, шаљући ме у ту варошницу није разумео се, ни слутио да ћу ја, поред тога што ћу извршити његове инструкције, још и завирити у „храстић“ (храстић је на језику руских партизана и обавештајца означавало тајно место за примање и одлашање порука).

Признајем: зачудио сам се када сам у шуми уместо обичног курира, који је доносио и односио поруке затекао самог команданта партизанског одреда.

Глушев је био смрктан. Поздравивши се са мном, он је дуго ћутећи пушио. Такав му је био обичај: да ћутећи пуши пре но што ће рећи нешто важно.

Нисам га пожуривао. Шофер Шуберт с којим сам ишао у Љаховиче, Немац-антифашиста, одавно је већ знао ко сам ја и помагао ми је. Сада ме је чекао на ивици шуме и баратао нешто око кола-правећи се да је мотор неисправан. Ближило се вече, сиви зимски сумрак се згушњавао и тешко се могло претпоставити да ће ко од хитлероваца проћи у то време путем крај шуме.

— Јуче је побегао Харитонов — рече најзад Глушев.

Отворено говорећи, био сам спреман на ту непријатну новост. Претходног дана у зору, на путу недалеко од Бреста, официри Абвера нашли су полумртвог, смрзнутог човека који је себе називао партизаном.

Жив партизан на још дезертер — толико је ретка и необична појава да се читав Абвер скупио да га види док су га под појачаном стражом водили Милеру на слушање. Ја нисам присуствовао слушању, већ сам седео у чекаоници и док су у Милеров кабинет улазили и излазили официри, у одломцима сам слушао како бегунац спремно одговара на сва питања која му је Милер постављао преко тумача, како плачним гласом доказује како је у одред доспео због глупости и незнања и како моли да му поштеде живот.

Када су дезертера одвели, Милер ме позвао себи.

— Знате шта, Краух — рекао ми је. — Треба негде у близини припремити стан за једно веома одговорно лице.

И, очигледно, не говевши да сакрије радост — додао је:

— Из Гестапоа су већ два пута телефонирали. Траже нашег партизана, потребан им је. Али, и ја знам како ћу га употребити... То је срећа, Краух, велика срећа.

Једном речи, ја сам за бегунца већ знао и хтео сам да о томе обавестим Глушева. Али, некако ми није ишло у главу то што је издајник баш из његовог одреда. Из одреда преко кога сам ја сва обавештења, добијена у Абверу, слао у неокупирану домовину.

— Зна ли тај нитков штогод о твојим везама? — запитало сам.

Глушев је одмахнуо главом.

— Не, о томе не зна. О томе, сем мене, нико не зна. Чак ни Јавн поштар овог „храстића“, нема појма ко си ти. Што се тога тиче, можеш бити миран. Али, Харитонов је био у нашим базама. Зна где се налази логор...

Знао сам шта то значи. Јасно, хитлеровци неће пропустити прилику а да не покушају да униште Глушевљевог одред који им је причињавао толико невоља и да се

освете за уништавање возова и гарнизона. Истовремено, они би добили и огромну уцену расписану за главу партизанског команданта чија се слава ширила по читавој Западној Белорусији. Другим речима, било је опасно да Глушев остане ту. Требало је да оде, да одведе одред...

Али, за мене и мој рад то је значило да ћу извесно време остати без везе. А шта је обавештајца без везе? И то још у овим тешким данима када су се хитлеровци пуном паром припремали за наступање према Курску, за операцију „Цитадела“, и када је Абвер припремао и кроз линије фронта одашњао у нашу позадину десетине и стотине својих агента?

Очигледно и Глушев је на то мислио. — Не можемо отићи — проговорио је најзад.

— Знаш шта? — одговорио сам му. — Ако Немци крену на твој логор, успећу да те упозорим. Засад остане на месту, али буди увек спреман. Поруке ћу ти остављати у резервном „храстићу“ крај старе циглане... Знаш то место?

— Знам.

— Одсад свакодневно шаљи понеког до „храстића“.

У шуми је већ било сасвим мрачно, али сам ипак приметно да се Глушев први пут осмехнуо.

— Добро! А ти тамо, не брини се много. Нећемо дозволити да нас похватају као мачиће... И што је најважније, сам буди опрезан...

Недалеко од нас два пута је заурлао и ућутао мотор аутомобила: Шуберт ме пожуривао.

Глушев ми стеже руку, забаци на леђа машинику, узне штапове у руке и на смучкама клизну у магловиту ноћ.

Нисам пристао да Глушев остане где се налазио само због везе, мада је и то био важан разлог због кога је вредело ризиковати. Из главе ми нису излазиле Милерове речи: „То је срећа, Краух, велика срећа“.

Да се радило само о казненој експедицији против Глушевљевог одреда, Милер

Трећег дана ујутру Милер ме је позвао себи.

— Стигао је официр службе сигурности Гутхајл — рекао ми је. — Он ће испитивати Харитонову. Ви ћете га, Краух, пратити у логор и помоћи му ако треба...

(Наставиће се)

КАКО ЛИЧЕ...

Људи и животиње често личе једни на друге. И то не само по спољашњем изгледу, него и по карактеру. Бајка покушава да објасни ову појаву, а научници о њој размишљају и дискутују.

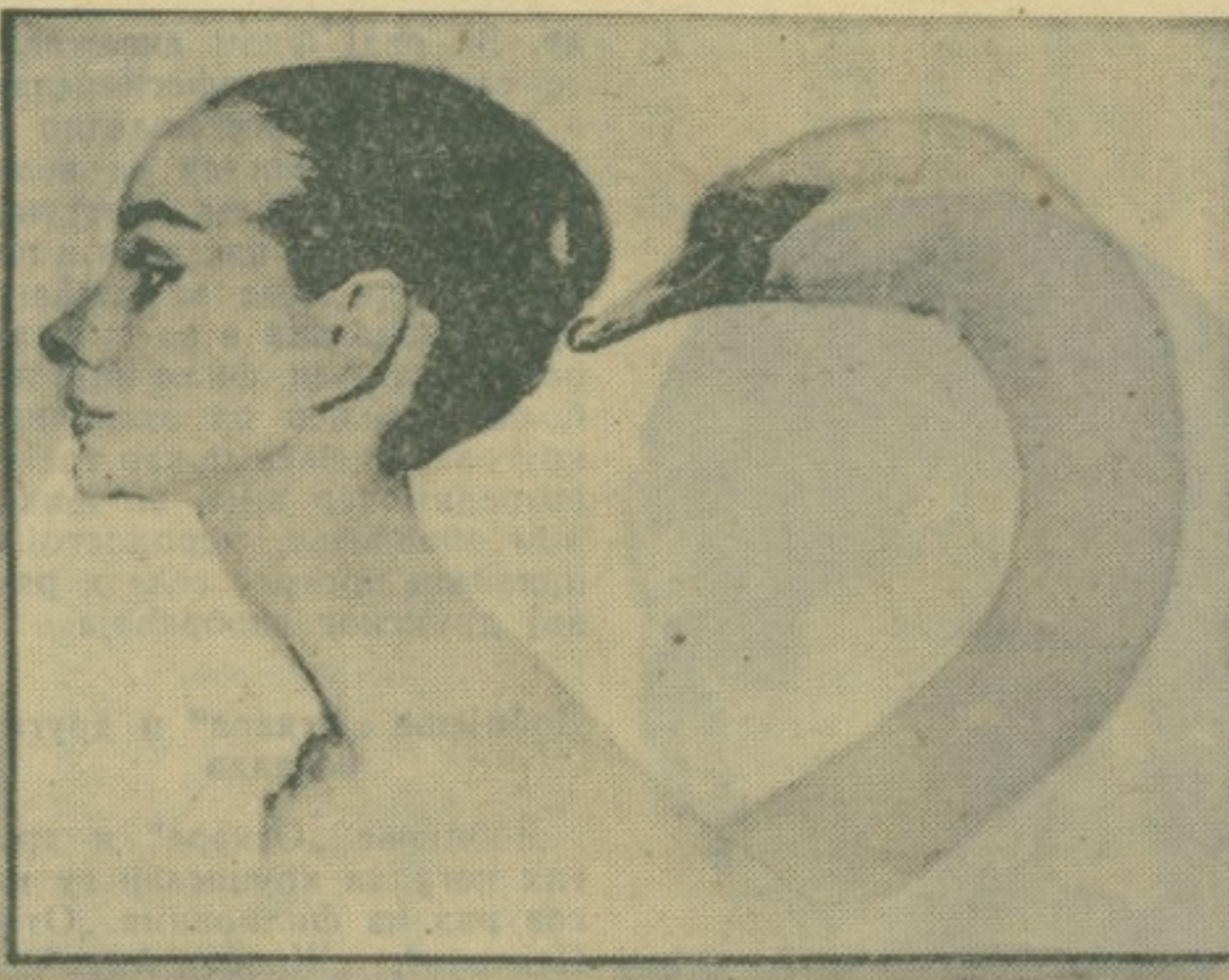
Неко ће можда ипак упитати: „Како то да људи понекад личе на животињу?“ Одговор гласи: то богови знају! Овај одговор није баш тако погрешан, јер корен оваквог схватања налази се у далеком времену.

Постоји, наиме, прича о римском богу Јупитеру који је једнога дана гледао из облака на земљу и утврдио да људи не живе међу собом добро и да се међусобно у ратовима уништавају. Јупитер је наредно Хермесу, главном гласнику богова, да позове све богове на састанак да се посаветују шта да раде. На састанку су богови изразили мишљење да земља не треба да опусте, па је већином гласова примљен Јупитеров предлог: велик број животиња треба претворити у људе да се попуни дефицит у човечанству, који је настао због ратова. Али, убрзо се откри-

ло да је Јупитер учинио грешку: пропустио је да преобразеним животињама udahне душу. Тако каже митологија...

Наука у средњем веку покушавала је да објасни тајну сличности физиономија између извесних типова људи и извесних врста животиња. Бовани Батиста де ла Порта, из Напуља, посветио је 1613. године овом феномену читаву књигу. Издавач Пиетро Тоцини објавио је његово дело „Лице човека“. На многим бакаррезима он је покушао да пружи доказе сличности и да објасни сродност карактера између човека и животиња. Подвргнуо је анализи историјске личности и своје савременике. Он пише: „И када уста ћуте, карактер се познаје по очима и челу“. По њему је Платон, на пример, сличан препелици.

Италијански илустратор но-

ОДРИ ХЕПБЕРН — ЛАВУД. „ЛАВУДИЦА“ НИЈЕ САМО ЛЕПА, НЕГО И ВЕОМА СЕНЗИБИЛНА И ПУНА ПАРУМЕ. ДА ИЗАЗОВЕ ЧЕЖЊУ, АЛИ И ДА ПОКАЖЕ ПОНОС И ТАШТИНУ, СА ПРЕЗИРОМ КАЖЊАВА НЕПОСЛУШНОСТ.

вина Валтер Молино узео је једнога дана фотографије чувених савременика и према њима нацртао њихов „животињски“ лик.

Тајна о овој спољашњој вези између човека и животиње није одгонетнута, али су занимљиве анализе карактера које се одатле могу извести.

■ Како је објашњавао познати мудрац и шерет Насрадин-хоџа, минаре се гради овако: копа се уска и дубока дубока јама, а кад она буде готова једнаставно се, као чарапа, преврне наопако.

Пут до многих проналазача био је управо такав. Водени точак, на пример, људи су најпре окретали својом снагом и извлачили воду за своја поља и

»НАОПАКИ« ПРОНАЛАСЦИ

своју стоку, а затим су урадили нешто сасвим супротно: — вода је почела да окреће точак. Тако су се појавиле прво воденице, а затим и водене турбине.

■ Монументалну стеноу која је требало да послужи као постоље за чувени споменик „Бронзани коња-

ЈЕДИТЕ ЧЕШЊЕ

Испитивања извршена у Прагу под руководством доктора Фабрина показала су да лица која узимају само два obroka у 24 часа нагомилavaju више масти но она која је ду свака четири часа. Крв мушкараца који се храни два пута дневно такође садржи више масних материја које су, вероватно, један од узрока коронарне тромбозе. Лекарни претпостављају да је организам човека који у току дана једе неколико пута способан да ту храну брзо и преради. Човек који једе све га два пута дневно преоптерећује своје органе за варење и организам реагује на појачану глад — гомилањем масти. Међутим, ако организам чешће добија храну он не ма разлог за нагомилavaње масти. Испитивања су вршена на групи од 450 потпуно здравих мушкараца.

ЗЕЛЕНА СМРТ ЗА ИНСЕКТЕ

Ентомолози у министарству свом животном циклусу и пре пољопривреде Сједињених Америчких Држава осветљава- сале инсекте. Ли су „муњама“ зелене светлости (експонажа око 0,001 се случају када би се инсекти и кунд) гусенице лептира-купу-у природи могли подврћи так сара. У резултату експериментом „прекидању“ животног ната гусенице су „прескака-циклуса, лептири-купусари ле“ извршен стадијум „сна“ у просто угинули.

СОФИЈА ЛОРЕН — ЛАВИЦА. СВЕ ЛАВИЦЕ ИМАЈУ У СЕБИ НЕШТО ВЕЛИЧАНСТВЕНО, ПЛЕМЕНИТИ ХОД ОДАЈЕ ГРАЦИЈУ И ГИПКОСТ ТЕЛА. „ЛАВИЦА“ РАСПОЛАЖЕ ВЕЛИКОДУШНОШЋУ И МОРАЛНОМ СНАГОМ, ОНА ЈЕ УЗДРЖАНА И РЕТКО ИСПОЉАВА СВОЈА ОСЕЋАЊА.

РИТА ПАВОНЕ — ТИП ПЕКИНЕЗА. ТЕМПЕРАМЕНТАН, ЧАСТОЉУБИВ И УВЕК ЖЕЛИ ДА ЈЕ У ЦЕНТРУ ПАЖЊЕ. ПАТИ КАДА ЈЕ УСАМЉЕН И ИСКРЕНО ВОЛИ ПРИЈАТЕЉСТВО, МРЗИ ГРУВОСТ И НЕУЧИТВОСТ. КО СЕ С ЊОМЕ НЕ ОПХОДИ КАКО ТРЕБА, УЈЕШЊЕ ГА...

ВИТОРИО ДЕ СИКА — ПОНОСАН ПЕТАО, РОЂЕН ДА ИЗДАЈЕ ЗАПОВЕСТИ ПУН ЕНЕРГИЈЕ, МАЈСТОРСКИ РАЗУМЕ ДА СЕБЕ СТАВИ У ГРАВО СВЕТОЛО, ЊЕГОВ ЈЕ ЗАНАТ ДА СВАКОГА ОВОДЕ МАМУЗАМА, НАГИЊЕ ТАШТИНИ И ЕГОИЗМУ.

ПОТЕРА ЗА ТИГРОМ WALT Disney

ПОСЛЕ ЦУЛИНЕ ИЗЈАВЕ ПРЕКО ТЕЛЕВИЗИЈЕ...

АЛИ, ЗАТО, КАКО СИ МОГЛА ДА КАЖЕШ ДА ЈА ЖЕЛИМ ДА ГИГАР БУДЕ УУВАКЕН ЖИВ?

ЗАТО... ЗАТО ШТО ЈЕ ТО ИСТИНА!

ТИ СИ КАЗАО ДА НЕ ЖЕЛИШ ДА ПУЦАЈУ НА РАЈУ...

ТО ЈЕ САМО МОЈА ЖЕЉА КАО ПРИВАТНЕ ЛИЧНОСТИ... АЛИ НЕ И КАО ШЕРИФА!

НИЈЕ РАЈА КРИВ ШТО ЈЕ ТИГАР! ТАКО ЈЕ ЈА ДНИК РОЂЕН!

ЈЕДАН МОТОРИЗОВАНИ ОДРЕД НАЦИОНАЛНЕ ГАРДЕ ОПРЕЗНО СЕ ПРОМАГЛУ.

ЈА САМ КАПЕТАН АНДЕРСОН, ШЕРИФЕ! ОВО ЈЕ КОПИЈА ГУВЕРНЕРОВОГ НАРЕЂЕЊА О ПРОГЛАШАВАЊУ ВАНРЕДНОГ СТАЊА... И ВАШЕГ ПРИВРЕМЕННОГ СМЕЂИВАЊА С ДУЖНОСТИ!

ТРЕБА ДА МИ КАЖЕТЕ ШЕРИФЕ ГДЕ ЈЕ ТИГАР БИЋЕН ПОСЛЕДЊИ ПУТ...

АЛИ, НЕ МОЖЕТЕ ПОЊИ ПО ОВОЈ МАГЛИ!

УПУЋЕН САМ ОВАМО ДА ИЗВРШИМ ОДРЕЂЕН ЗАДАТАК... И ЈА ЋУ ГА ИЗВРШИТИ!

ДАЛЕКО ВАН ГРАДА, ЈЕДНОМ СТАРОМ ПОЛУТЕРЕТНОМ АУТОМОБИЛУ, ПРИКРАДАО СЕ ПРОГОНЕНИ ТИГАР...

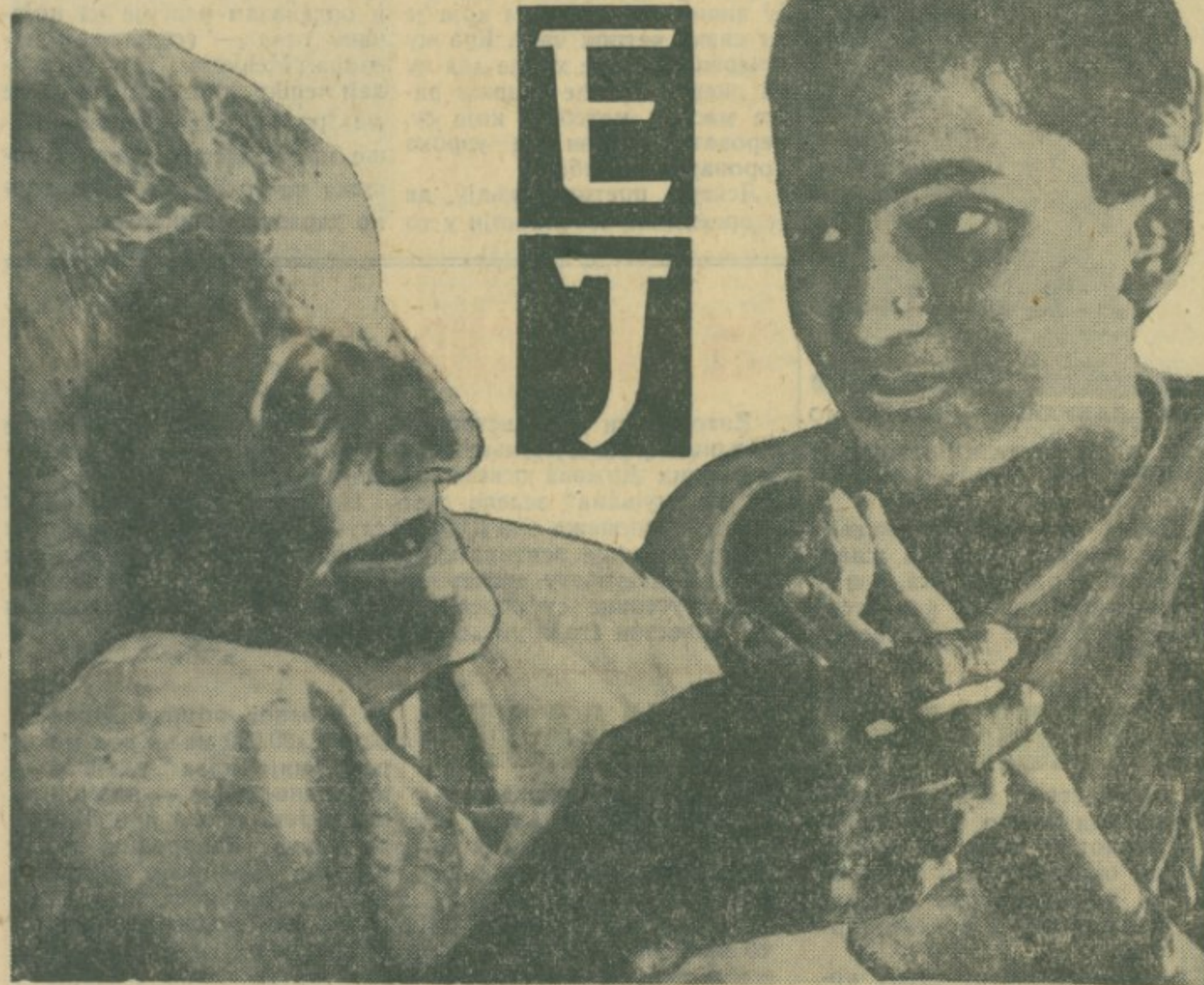
МАЛО КАСНИЈЕ ПРИПАДНИЦИ НАЦИОНАЛНЕ ГАРДЕ КРЕНУЛИ СУ У АКЦИЈУ... НЕШТО СЕ ТАМО КРЕКЕ!

ОХ! ПА ТО ЈЕ ЧОВЕК!

НИСАМ ХТЕО ДА ПУЦАМ НА ВАС... НИСАМ!

НАСТАВЊЕ СЕ

САТЈАЦИТ РЕЈ

ОВО ЈЕ ЈЕДНА УЗБУДЉИВА СЦЕНА ИЗ ФИЛМА „ОТАЦ ПАНЧАЛИ“.

По производњи филмова Индија се налази на трећем месту у свету, после САД и Јапана, а по дужини трајања филмова, можда, на првом, јер сваки филм траје 4—5 часова. Филмови су углавном рађени у црно-белом. У њима се обрађују теме из индијске митологије, затим приче из „Хиљаду и једне ноћи“ и сличних дела.

Најпознатији режисер Индије је Сатјацит Реј неореалиста, кога називају још и индијски Роселини.

До 1949. године Реј је био чиновник у једној енглеској огласној компанији у Калкути. Још у то време сањао је о томе како да роман „Отац Панчали“ преради за филм. Наравно, Реј тада није ни ми

САТЈАЦИТ РЕЈ

слио да ће он једног дана бити режисер ове замисли.

После приказивања италијанског филма „Крадљивици бицикла“ од Виторија де Сике, настаје прелом у души Сатјацита Реја. Сада он већ озбиљно размисља о писању сценарија. По повратку у Калкуту он ту своју замисао остварује и сценарио показује пријатељима. Међу његовим пријатељима налазе се и људи који су сарађивали са Клодом Реноаром, који је пре тога снимао у Индији филм „Река“. Савет пријатеља био му је од велике користи. Реј убрзо ангажује једног младог фотографа да му ради као камерман.

„Отац Панчали“, као и следећа два филма, говори о животу у једном индијском се-

лу. За овај филм ангажовао је само два професионалаца, а споредне улоге поделио је мештанима. Они су са великим одушевљењем приступили послу, па су чак дали и потребна средства за плаћање професионалаца и за смештај реквизита. Али, филм није најбоље примљен од званичних кругова. Оцењен је као трећеразредни, јер није, по њиховом мишљењу, веродостојно приказан прогрес села и развој друмског саобраћаја.

Добијање „Оскара“ и других награда

Добијање „Оскара“ и других награда крунисали су његов рад на филмовима „Отац Панчали“, „Живот Апуа“ и „Свет Апуа“. Филм „Отац Панчали“ проглашен је за најбољи људски докуменат на фестивалу у Кану, а после тога приказиван је у Венецији, Локарну, Лондону и Сан Франциску.

Други Рејов филм који је посвећен успомени на Рабиндраната Тагору, великог индијског песника и филозофа, требало је да буде документарни филм, како је мислио Реј, али га је критика прогласила за право уметничко дело.

— Мој учитељ — каже Реј — био је Ајзенштајн, руски сценариста и режисер многих филмова, међу којима се истичу „Оклопчача Потемкин“ „Иван Грозни“ итд. Његова дела сам добро проучио и она су ми много користила.

За лица својих филмова Реј углавном узима аматере. Иначе сам пише сценарија, даје нацрте за декоре, а понекад компоује и музику.

— Не могу замислити режисера који нема дара за музику — каже Реј.

Овај велики мајстор свог зачета при снимању се служи разним контрастима. То се може најбоље запазити у филму „Метрополис“. За Рејова дела стручњаци кажу:

— Оно што га чини великим, то је смисао за реализам и поезију, а оно што даје снагу његовим филмовима, то је — патриотизам.

После филма „Свет Апуа“ снимно је још осам филмова, а сада припрема филм о доживљају једне девојчице, разуме се, у његовој земљи.

ЗВУКОГРАФИЈА МОРСКОГ ДНА

Помоћу обичних, досадашњих ехолота могла се добити само општа представа о рељефу морског дна.

Међутим, недавно је по налогу научно-истраживачке управе ратне морнарице САД, једна група научника конструисала ултразвучну камеру која снима план морског дна брзином од 4 квадратна километра на час. Али, од брзине је још важнија тачност којом се ово снимање обавља: од камере се не може сакрити ни предмет велик један квадратни метар који лежи на дубини од 6 километара.

Ултразвучни снап камера „опипава“ дно у браздама дугачким 720 метара и широком 1,2 метар и непрекидно уписује рељеф на ролну осетљиве хартије. Слика дна, коју ултразвук „исцртава“, истовремено се појављује на телевизијском екрану.

Ехолот-ултразвучна камера била је конструисана за тражење остатака тајанствено настрадале атомоке подморнице „Трешер“, али може послужити за потребе океанографије, такозвана поморске геологије као и за тражење и откривање рудних блага у морском дну.

КАКО ЈЕДЕТЕ

ПРСТИМА? ШТАПИЊИМА? КАШИКОМ? ВИЉУШКОМ И НОЖЕМ?

ОБИЧАЈ ПРИ ЈЕЛУ УГЛАВНОМ СЕ СВОДИ НА ДОБРО ПОНАШАЊЕ ЗА СТОЛОМ. АЛИ, ОВО СЕ МЕЊА: ОД ЈЕДНЕ ЗЕМЉЕ ДО ДРУГЕ, ОД КОНТИНЕНТА ДО КОНТИНЕНТА, ОД РАСЕ ДО РАСЕ, ОД НАРОДА ДО НАРОДА. У СВЕМУ ЈЕ ПРЕСУДНА ТЕХНИКА ЈЕДЕЊА КОЈА ИЗРАСТА ИЗ ОБИЧАЈА И ИЗ УПОТРЕБЕ СРЕДСТАВА ПРИ ЈЕЛУ.

Многи Европљани сматрају за врхунац културе ако уме углађено да бора ножем и виљушком и да се никада не превари који при бор треба да употреби за извесно јело. Ако се обазремо по свету, видећемо да је ово жонглирање ножем и виљушком релативно млада уметност. Врло мало становника

наше планете сматра да су баш наши манири за столом за препоруку.

Када се прачовек усправио, почео да хода, да стоји и да седи, стао је храну рукама да приноси устима. Рукама се почело јести у прастаро доба. Тај обичај одржао се у многим земљама и до данас. Још и сада више од половине чо-

ма отпорне боце. Нов метод израде стакла добио је назив „титани зација“ и примењује се у тренутку када стакло, загрејано до усијања, почиње да се дува. Хемијска обрада мења састав и физичка својства стаклене површине, даје јој тврдоћу и сјај, а умањује коефицијент трења. Фабрикација оваквих боца нешто је скупља од израде обичних, али се то више него исплати због повећане отпорности стакла. У Енглеској се производи око четири милиона „вечитих“ боца на дан.

ВЕЧИТЕ БОЦЕ

Једна енглеска фабрика стакла почела је од пре извесног времена да производи ве-

вечанства служи се при јелу рукама, без сваког другог прибора као, на пример, кашике, виљушке, ножа или штапића. Врло је занимљиво проћи кроз историју инструмената за јело и упознати њихово по рекло.

Кашика је вероватно израђена по узору на заобљену шаку. Кашике су познате још у раном каменом добу. Тада су прављене од рога јелена, од дрвета или иловаче. Египћани су знали за кашкику још пре 7.000 година, а правили су је од дрвета или камена.

Римљани су знали за кашкику за супу, за јаја и за кашике којима се јело мешало приликом кувања.

Кашкику су као прибор за јело употребљавали у Европи отмени људи у средњем веку, а тек после 16. столећа кашика је постала заједно са тањиром опште добро.

Не зна се тачно да ли је прво пронађена кашика или нож, вероватно нож, јер је он могао да служи и као оружје, а и као средство за сечење удомљених животиња. У сваком случају зна се за ножеве који су употребљавани још у рано камено доба, дакле у истој епохи у којој се појавила и кашика.

У средњем веку нож није представљао само део прибора за јело. Наиме, свако је имао свој нож који је носио уза се и који је истовремено могао да послужи као оружје. Изгледало је баш тако као да човек нема поверења у свога суседа за столом. Нож је свако стављао поред себе и тиме давао суседу до знања да ће тај инструмент додуше послужити за сечење меса или хлеба, али и у друге сврхе.

У 16. столећу у племићким породицама нож постаје саставни део стоног прибора, а у 18. столећу он је коначно продро у свакодневну употребу.

Виљушка је стони прибор са једним, два или три зупца, а за њу су знали још и Римљани и Грци. Тада је служила само зато да се њоме месо вали из лонца и ставља на сто.

Германи су још за време сеобе народа имали такве инструменте. Њихове виљушке биле су већином врло велике. Као стони прибор виљушке су употребљаване негде пре 1.000 година на италијанским дворовима. Код отменог света виљушка се одомаћила тек у 18. столећу.

Код примитивних народа нигде не nailазимо на виљушке. То је заправо чудновато, јер виљушка у основи није ништа друго него имитација руке са испруженим прстима.

Код становника који живе

на Фици острвима откривене су дрвене виљушке, али су оне употребљаване само приликом једења човечјег меса, које се, на основу веровања у чаролије, није смело дирнути руком. Можда је та виљушка којом се држало и ситиљно људско месо сматрана за руку духа у облику људске руке.

У Источној Азији обичај је да се једе штапићима, а то је, по мишљењу многих, најелегантнији и најотменији начин једења. Штапићи, који се држе са три прста десне руке, нису ништа друго него продужење палца и кажипрста, што представља врло спретно решење како да се једе рукама, а да се при томе елегантно и вешто служи штапићима.

Сматра се да најмање милијарду људи једе штапићима.

По мишљењу стручњака пријемна штапића је много хигијенскија од кашике, виљушке и ножа. У Јапани постоји законски пропис по коме се штапићи у ресторанима могу сачувати само једном употребити. Они се лепо исечени дају госту у омотачу од хартије. У домаћинствима свако има своје штапиће за властиту употребу. Технику једења штапићима Европљани могу сада брзо да науче у кинеским ресторанима који су отворени по многим градовима Европе. У Европи има много јела која се једу рукама, као, на пример: шпаргле, остриге, пужеви, воће и хлеб. Неко може рећи да и ове ствари могу да се једу помоћу ножа и виљушке, али то је свакако ствар укуса поје динаца и народа.

У ВИХОРУ РАТА

СУСРЕТИ НА ДРУМУ

Једног јулског дана 1944. године, око шест часова ујутру, чета бригаде Фране Огулина-Селје посела је положаје на путу Загреб—Сисак, код села Огулина-Вукојевац. Чета је имала намеру да до подне држи те положаје и зароби што више непријатеља, кола и ратног материјала. Овај део пута био је погодан за овакве акције, јер се са две стране налазила велика храстова шума, а са десне благи брежуљци, погодни за евентуално повлачење. Ту је пут нераван, кривуда и усечен у брежуљке.

Команда чете одлучила је да се пут посели са обе стране, а да на путу остане десетак одлучних, смелих и добро наоружаних партизана, преобучених у немачке униформе. Партизани су заузели положаје, али нису дуго чекали. Наједном су приметили како им се од Загреба приближава један камион. Превозио је Павлићеву пошту и новац. Онако обучени у немачке униформе изишли су на пут. Борбени поступак био је кратак. Четири поштара и камион одмах су пребачени на сигурно место.

Опет је на путу завладала тишина. Партизани нису били незадовољни овим пла-

ном, али су се надали бољем. Време је пролазило у непрекидном довикивању ових на положајима и ових на путу. Изгледало им је да време споро тече. Али, на видуку се појавише два камиона. Један је долазио из Загреба. Био је пун соли и неколико хиљада ципних ножева. Поред тога, у њему се налазило и десетак домобрана. Други камион пристизао је из Сиска. Био је пун намештаја и неколико стотина сатова разних величина. У њему су била само цивилна лица.

ли пуне руке посла док су их разоружали. Све је прошло без пушкарања, јер су усташе веровале да се то са њима шале њихови господари Швабе. Али, када су се друго вима на путу придружили и другови са положаја са партизанским капама, усташама је било јасно да су преварени. Све је било касно, јер су већ били заробљени.

После овога партизани су напустили положаје, па је чета са пленом и заробљеницима кренула у своју базу, према штабу бригаде. Радост је била велика и за чету и за целу бригаду. То је била једна добра акција. А радост је постала још већа када су партизани сазнали да се међу заробљеницима налази познати усташки кољаш — логорник из Сиска Граховац који је 1941. и 1942. године лично вршио покољ над српским живљем у глиној цркви. И још нешто. Тај исти Граховац стадио је из Сиска поручивао партизанском комесару 34. ударне дивизије другу Ф. Кнеблу (пре рата су заједно ишли у школу) да ће доћи дан када ће он нахранити његовом цигером свог пса у Сиску. Али, тај сусрет није био онакав како је Граховац мислио. Уместо личног обрачуна, Граховац је спроведен у Гливу да му сам народ суди. Судно му је онај народ над којим је он извршио страшне злочине.

Домобрани су одмах разоружани, па су заједно са цивилима и каменима пребачени код поштара, који су раније заробљени.

Сада су партизани били задовољни, али своје положаје нису напустили. Одлучили су да и даље чекају. То није дуго трајало. На путу се појавио један аутомобил који је долазио из Сиска. Партизани у немачким униформама зауставили су аутомобил и из њега извукли домобранског генерала његову младу жену, шофера и пратиоца. И њих су придружили осталим.

У чети је завладало узбуђење. Од генерала су дознали да из Сиска иде један велики камион, од пет тона, у коме се налазе усташе. Ни сада нису дуго чекали. У камиону је било 25 до зуба наоружаних усташа и један цивил. На шоферској кабини налазила су се уграђена два митраљеза. Партизани су има-

ЗВЕР ТРЕБА УНИШТИТИ

Био је то глас усташе који је Зорка чекао у заседи. Зорко га није видео, али је осећао да је сасвим близу њега — на свега неколико корака. Заклоњено се за угао штале и онако махинално, у шали, али сасвим озбиљно одговорио:

— Шта ме питаш кад и сам знаш ко сам. — Зорко, партизан. Чекао си ме зар не? Али...

У исти мах одјекула је пуцава. Испалена су три метка. Усташа је промашио. Зорко је имао пун погодак. Погодио га је са два метка и усташа је пао на земљу и почео јаукати. Зорко је чуо како су се друге усташе разбежале. Пришао је рањеном усташу и узео пушку. Овај се грчио од задобијених рана у стомаку. Видели да су га његови оставили, почео је да моли за милост:

— Молим вас, господине, опростите ми. Немојте ме убити. Ја нисам крив, ја сам...

Али га је Зорко прекинуо.

— Да ти ниси крив. Ти си сигурно морао да ме чекаш и да пуцаш... Не! Нема опраштања... Звер треба уништити.

У октобру 1943. године ноћ је била тиха и тамна. Друг Зорко обавештајни официр, нечујно се привлачио свом родном селу Бушевцу на путу Загреб—Сисак.

У селу се налазила једна усташка бојна, али се Зорко на то није обазирао. Веровао је да ће и сада неприметно ући у село и успешно обавити свој посао. Добро је познавао све прилазе селу и по според усташких бункера, по ред којих је често неприметно пролазио.

Сам са пиштољем у руци, надамак кућа, притајно се и напетом прислушкивао. Ништа није чуо ни приметио. Када се нашао крај штале једног суседа изненада се кроз ноћ проломио један оштар глас:

— Стој! Руке увис! Ко си ти?

ИЗМЕЊЕНЕ УЛОГЕ

Приликом преласка железничке пруге Загреб—Карловац, у лето 1944. године, једна партизанска извидница у којој је било пет другова, комесар чете и водник, налетела је на усташку заседу. Партизани су били толико изненађени и нису имали времена да се снају и одупру. Усташе су се просто са дрвећа сручиле на њих као дивље звери и зачас их разоружале. Али, један партизан успео је да побегне кроз густу шуму, кога га је заштитила од митака.

Тријумф усташа био је велики. Сви су се окупили око заробљеника. Међутим, заборавао су да би се у близини могле налазити веће партизанске јединице. Сатник усташке бојне наредио је да се борци одмах стрељају, а комесар и водника да спроведу у Загреб, јер су вероватно да су заробили неке високе партизанске офицере.

У тренутку док су се усташе живљавале, тукући везане и немоћне партизана, на њих се изненада осула страховита пушчана ватра из непосредне близине. То су би-

ли партизани који су притекли у помоћ да ослободе своје заробљене другове, а предводио их је одбегли партизан. Усташе су покушале да спасу своје главе, али им то није помогло, јер су их партизани прецизно гађали и рушили. Сатник и десетак усташа били су заробљени, а остали су уништени.

За свега пола сата улоге су се измениле. Заробљени комесар и водник, који су у овом метежу остали живи, и мали су доста времена да се поштепо освете за примљене батине и стрељане другове.

ЧУЈЕ СЕ ТОП МАРКО

Тринаеста пролетерска бригада „Раде Кончар“ имала је у саставу свој наоружања неколико топова. Међутим, најомиљенији је био брдски топ зван „Марко“, који је добио име по свом командир и тобици Марку. Али „Марко“ је био и први топ кога је бригада имала у свом саставу: још од самог њеног формирања.

„Марко“ је имао и недостатке. Није имао оригиналне нишанске справе, али је за то имао свог тобицу који је са своја два спретна ока знао одлично усмерити „Марка“ на одређени циљ. Разумљиво, не на велику удаљеност, али увек довољно да има пун погодак.

„Марко“ је поред свог командира и особља имао и друге сапутнике и помагаче. Најважнији помагач била је једна црна мазга која га је вукла свуда и на свако место и без које не би „Марко“ могао да се покрене, а камоли да увек у право време стигне на одређено место. Друге две мазге стално су носиле храну за „Марка“ — грнатице којих није било напретек, па је и то био један недостатак.

Прво „Марково“ полагање испита зрелости у саставу бригаде било је када је извршен напад на усташку упориште Крашић. То је било уочи саме Нове године 1943. Тада је „Марко“ под руководством свог командира успешно обавио свој најсложенији и вероватно најтежи задатак. Само са три гранате које је тада избацио имао је пун погодак. Остатак усташке банде, која се бранила, био је присиљен да се одмах преда.

Од тог времена „Марко“ је са својом посадом, у току целог рата, пркосио и наносио ударце непријатељу, често на месту где се са другим оружјем није могло то учинити. Он је био права паст за непријатеља, а понос пролетера и целог народа Жумберка. У току целе 1943. године бригада је бранила Жумберак од најезде разних непријатељских хорди свих боја.

Свако дете у Жумберку знало је „Марка“ и са радошћу су деца говорила, када би се водиле борбе и чула „Маркова“ грнатица: — Ето, опет се чује наш „Марко“. Он шаље фашисте на кланицу...

Ризница остварења на 64 поља

У ризници остварења на 64 поља има много сусрета који се трајније памте. Необични услови у којима су они играни учинили су их посебно интересантним. То је и доказ да је шаховска игра, дубоко повезана са животом човека, присутна на сваком месту где се и он налази.

Антарктик, ненасељена област око Јужног пола, земље ледених брегова и пингвина позната је по једној шаховској партији. Члак експедиције, која је тамо била 1947. године, Артур Шолес часове одмора проводио је у игри шах меча преко радија. Партинер му је била јужноафричка експедиција на острву Марони. Сваке ноћи радио-гласници преваљивали су удаљеност од преко 2.500 километара да би стигао одаслати потез на циљ. Оваква „позиција“ се понављала 3,5 месеца — све док меч није окончан.

Познато је да полутар дели земљу на две полуопте — северну и јужну. Мање је познато да је то био случај са шаховском таблом за којом су се налазили Бора Костић и Паламер. То је било за време чувене Костићеве турнеје око света када се налазио у Африци. Велики мајстор шаха искористио је бо-

равак да га обележи на шаховски начин!

Између космоса и шаха, на први поглед, удаљеност је космичка. Али ова тиха игра ушла је у кабину космонаута. Летос је група младих совјетских научника провела 120 дана у херметички затвореној кабини где су владали космички услови. Слободно време „четворомесечног“ лета кроз космос“ проводили су крај телевизора или радија, читајући књиге и — у безбројним партијама шаха. Космонаути су, иначе, љубитељи шаха и у земаљским условима живота. Крај Можке приредили су и једну шаховску приредбу. Била је то партија са живим фигурама — веома популаран начин за ширење шаха у Совјетском Савезу.

Шаховска такмичења данас привлаче и по неколико хиљада љубитеља шаха. Штампа, радио и телевизија преносе њихов ток обавештавајући најшири круг љубитеља шаха. Те могућности раније нису постојале па су и организатори и мајстори били на мучи. На међународном турниру у Дрездену 1892. године, један од главних кандидата за првака света, Тараш био је побеђен од Албина. Када је као бели Албин дошао у

бољи положај, неочекивана вест је прострујала кроз салу. И учесници турнира и публика напустили су своја места и отпочели борбу за боље посматрачке позиције! Тада није било демонстрационих таблица па су пирамиде столова биле трибине са којих је преглед ситуације на табели био најбољи. И у тако необичним условима аутор афоризма: Ништа није теже него добити партију добити, славно је победу.

Шаховска публика је и данас барометар збивања на шаховској табли. То најбоље по казује шеста партија меча за

првенство света између Ботвиника и Таља у Москви 1960. године. Док су се на табли вукли потези дворана је брујала као у кошници. Таљ је жртвовао коња и добио апауз. Услови за игру су постали неповољни, па је Ботвиников секундант Голдберг гражио да се игра пренесе у просторију изоловану од публике. Један од судија меча, Голубек, стално је притискао на дугме које је укључивало сигнал „Тишина“. Публика је и даље активно учествовала у игри, па је била казна барометар збивања на шаховској табли. То најбоље по казује шеста партија меча за

ПЕПЕЉУГИНА НОВОГОДИШЊА ПРИЧА WALT DISNEY

МАРАТОНСКЕ ЗГОДЕ И НЕЗГОДЕ

Олимпијске игре су завршене, али се о њима још и прича и пише. Препричавају се згоде и незгоде са тек одржане Олимпијаде, али и ранијих олимпијских игара. Историја олимпијских игара сачувала је пуно прича, по чења Каравахал је брзо оставио далеко иза себе све остале тркаче. Када су две трећине стаје већ биле савладане, Каравахал је, да би се окрепнио, узабрао неколико јабука са стабла што су расла крај пута. Мало затим тркач се срушио превијајући се у гр-

некад веселих а понекад тужних. Највише необичних догађаја везано је с најтежим олимпијским дисциплинама — с маратонским трчањем.

Херој прве модерне олимпијаде, одржане 1896. године, био је неоспорно Грч Спирос Луис, победник у маратонској трци. Када је он, покривен знојем и прашином, утрчао на стадион, гледаоци су поскакали с места, а шешири су полетели у ваздух. Судије су потрчале за тркачем и кроз старт пролетеле заједно с њим. Два престолонаследника ухватили су га под мишке и просто довели у краљевску ложу. Нека дворска дама скинула је свој часовник у крашен бриљантима и поклола га победнику. Сопственик једног хотела дао је писмену обавезу да ће бесплатно хранити Луиса пуних десет година, то јест да ће му послужити 3652 obroka. Пре почетка маратонске трке једна богаташица је објавила како је спремна да се одмах уда за маратонског победника. Али ни та богата удавача ни безбројни поклонци нису причинили Луису толико радости колико га је очекивало у његовом родном селу, Марузи, у околини Атине. Спирос је волео једну девојку, она му је узвраћала љубав, али њен богати отац није хтео ни да чује за сиромашног поштару. После олимпијске победе Луис је постао прави национални херој. И, разуме се, тада је добио руку своје изабранице.

На олимпијским играма одржаним 1904. године четврто место у маратону заузео је кубански поштар Феликс Каравахал. Он није имао новца за пут до Сент Луиса, у Сједињеним Америчким Државама, где су се одржавале олимпијске игре. Због тога је из дана у дан одлазио на један трг у Хавани и почињао да трчи. Када би се скупили гледаоци, он би с капом у руци заређао од једног до другог и скупљао добровољне прилоге објашњавајући због чега му је новац потребан. Најзад је Каравахал прикупио извесну своту. На путу за Сједињене Државе неко га је пократио, али одушевљени спортиста је наставио своје путовање: превалио је тако 3.000 километара и стигао до Сент Луиса. За време самог такми-

чевима. Видео је како га обилазе један тркач за другим, али није могао да учини ни корак. Ипак, савладавши бол, Кубанац је успео да устане и да као четврти стигне на циљ.

У Сент Луису је први кроз циљ прошао Американац Фред Лорц. Гледаоци су га поздравили покликом одушевљења. Кћерка америчког председника Теодора Рузвелта уручила му је награду. Али, још исте вечери судије су „развечале“ тог „феноменалног маратонца“. Наиме, након што је било утврђено да је знатан део стаје Фред Лорц превалио — аутомобилом.

Али, патент за овај „проналазак“ не припада Лорцу. Још 1896. године на сличан начин покушао је да обмане судије и публику грчки тркач Пелокас. Он је поручио себи кочице и захваљујући томе што се њима возио добар део пута, „заузео“ је треће место. Разуме се да је и овај нечасни маратонац био дисквалификован.

Године 1908. први је на стадион утрчао италијански маратонац Дорандо Пијетри. Двадесет метара испред финиша он је пао. Двојица судија упркос правилима, ухватили су га под руке и заједно с њим претрчали су последње метре. Тркач је био дисквалификован. Али, судије су починили још једну, погрешку: они су тркача унели у свој протокол под именом П. Дорандо мада је Дорандо његово име, а не презиме. Грешка судија била је овековечена: маратонац Пијетри ишао је у историју олимпијских игара као Дорандо.

Ово име могло се опет грегсти на страницама листова 1948. године, за време олимпијских игара у Лондону. Неки Италијан изјавио је тада спорским функционери ма да је он Дорандо Пијетри учесник маратонске трке од пре 40 година. Организатори олимпијаде разнежили су се над старим спортистом, купили су му поклон и припремали се да у његову част гриреде свечан пријем. Међутим, проверења су показала да је олимпијцац Пијетри умро још 1942. године и да олимпијски комитет умало није постао жртва неког нескрупулозног самозванца.

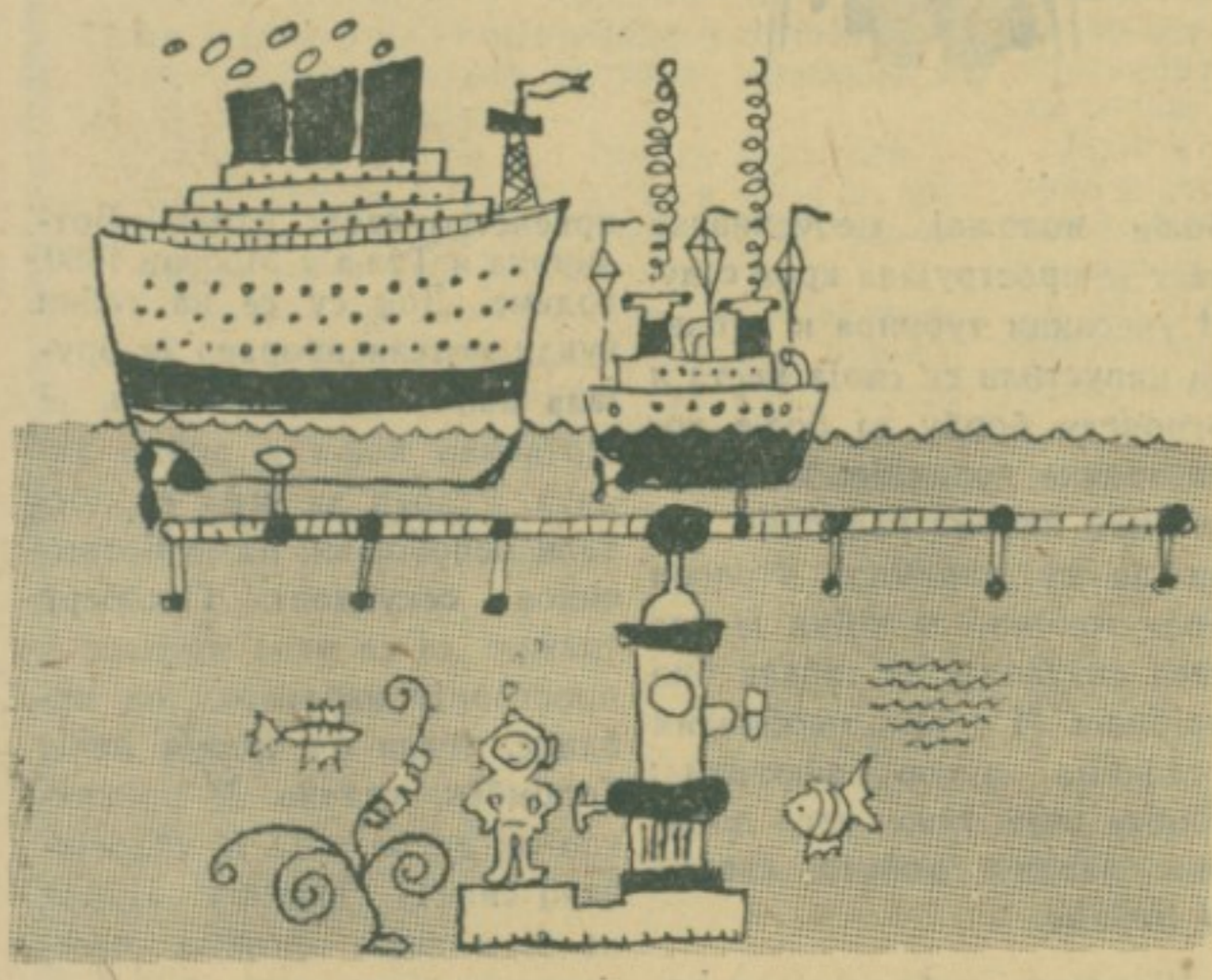
Снабдевање горивом без пристојања

На ветровитом месту на отвореном мору у близини либанског града Марсаел-Брега подиже се необично здање. На неколико километара од обале, на самом дну мора, гради се станица за снабдевање нафтом бродова и танкера који плове Средоземним морем.

Очигледно, конструктори су се инспирисали начином на који се тешки и велики авиони снабдевају горивом у ваздуху. Да би своје цистерне напунили нафтом, танкери и бродови неће бити принуђени да улазе у луке или да бацају сидро.

метара у пречнику. На осипролази кроз њега обротае се нека врста полуге дугачке 175 метара. Биће довољно да се брод приближи полузи, да прими уже и да га причврсти за свој прамац. За тим се полуга сасвим приближава броду и избацује црево кроз које ће се добити гориво.

Сада ветрови могу да мењају правац и носе брод, а заједно с њим и полугу, око цилиндра. Растојање од брода до центра бензинске станице се не мења и нафта се мирно пресипа у бродске цистерне.

На 30 метара дубине налазиће се циновски цилиндрични резервоар висок као четрнаестоспратница од четрдесет

Станица за снабдевање горивом повезана је нафтовом са складиштем нафте на обали.

ЈАПАНСКИ НАЧИН ГАЈЕЊА ПИРИНЧА

Јапанци имају свој посебан начин гајења пиринча и у свом поднебљу постижу врло велике приносе ове културе.

Пре свега, једну петину површине пиринчаног поља употребљавају Јапанци за расадник. У њему се густо посеје пиринча у лејама широким око један метар. Расадници се у хладнијим рејонима покривају масном хартијом или поливнилом.

Из ових расадника, пошто

се земљиште одређено за пиринча два пута пооре, с јесењим и с пролећа, а затим пуштањем воде разблаћивају, расађује се расад пиринча. Расађивање је гушће на мање плодно земљишту и тамо где је температура нижа.

После пресађивања пиринча се око 4 до 6 дана држи под воденим покривачем високим 10 см, а касније се ниво воде снижава до на 3 до 5 см висине.

ПРОПИСИ ИЗ СТАРОГ ДОБА

У држави Њујорк забрањено је ловити луком и стрелом на општинским имањима. Та иста забрана важи и на улицама Буфала, индустријског града у коме живи 600.000 становника и у коме се ретко могу срести чак и пас или мачка.

У самом Њујорку, затим у Олимпији, главном граду државе Вашингтон, и у Албани, главном граду државе Њујорк, забрањен је лов отровним урођеничким стрелама. У граду Уотертауну, који се исто тако налази у држави Њујорк, грудве снега спадају у забрањено ловачко оружје. Можда је најгрозескији од свих прописа онај по коме се у Ајдаху не сме пуцати на зечеве са задње трамвајске платформе.

У Кингмену (Аризона) забрањено је убијати и ловити

камиле, иако се на целој територији САД камиле могу срести само у циркусима и зоолошким вртovima. Необичан је и један пропис у Калифорнији по коме је забрањено употребити аутомобил да би се из њега пуцало на било коју пернату дивљач или сисара, изузев кита.

Један пропис у Канзасу забрањује да се зечеви лове из моторног чамца, док се див-

ље патке не смеју ловити, ако ловац јаше мазу. У Норфолку (Вирџинија) забрањено је из седла ловити било коју дивљач или рибу.

У Калифорнији и у целој Монтани не сме се на коњу ући у крчму, док се по прописима државе Вајоминг може добити дозвола за лов на дивље коње из аниона. Фајетвил (Арканзас) свакако је град у коме продавци ловачких реквизита најгоре пролазе, јер је у тој вароши забрањено убити све што се креће.

У Хомеру (Илиноис) полицајци су једини грађани који имају законско право да носе праћку. У Масачусетсу један необичан пропис забрањује двобоје воденим пиштољима, док је један од најнеобичнијих америчких закона тексашки пропис који свим грађанима забрањује да носе собом штапаљке. Најзад, у Тексасу је још увек на снази закон по коме је забрањено пуцати на Индијанце који се возе трамвајем у авенији Конгреса.

Ловци и њихове досетке

Сједињене Америчке Државе су обећана земља за ловце. Сваке године обнови се или изда 15 милиона ловачких дозвола, што значи да се права армија ловаца размиле по пројектној територији САД. Амерички ловци убију у току једне сезоне десетине милиона животиња. Али, веровали или не, још више много зачуђује да ни број људских жртава приликом лова није мали. Није редак случај да се ловци преваре и на нишан узму један другог, сматрајући, због кратковидости, да имају дивљач на нишану. Само у току прошле године забележено је у САД 1.500 жртава ловачке

непажње или кратковидости. Од када је једна статистика открила да су око милион и

по америчких ловаца далтони сти од тада ови подаци изгледају мање необични.

Два ловца из Њујорка, који су кренули у лов у државу Мејн, били су очајни када су сазнали да је њихов водич напустио свој посао и постао водич пецароша. Када су га срели, један од њих га је упитао:

— Зашто сте променили позив? Да вам није можда лов досадан или сте можда ловце омрзнули?

— Ни једно, ни друго. Напротив, ловци су ми веома симпатични.

— Да ли сте можда боље плаћени као водич пецароша?

— Не, тарифа је иста.

— Па што сте нас онда напустили?

— Рећи ћу вам истину, одговори им бивши водич. Доја дило ми је да нишане у мене, сматрајући ме за сридаћа. Са пецарошима сам боље среће. Ниједан још није помислио да сам риба.

Један аутомобилист возио је у држави Утах свој кадилак и прегазно једног дивног ловачког кера. Возач је пошто вао закон. Закуцао је на врата крчме која се налазила крај пута. Једна жена отворила му је врата.

— Извините, госпођо, рекао је аутомобилист, али ја сам прегазно вашег пса... страшно жалим.

— Ох, узвикну жена. То је био ловачки кер кога је мој муж обожавао изнад свега. Погледајте... мој муж је тамо, у пољу. Боље идите сами да му кажете. Али, пазите, саопштите му са много предострожности.

— Да ли сте открили трагове гризлија? — упита свог во-

дича са Аљаске један богати на пример, да сте том приликом ранили једно дете.

Два ловца из Орегона пошла су у лов на дивље патке. Један од њих да би се загрејао понео је термос пун кафе, док је други имао литар вискија. Патке су те зиме биле врло ретке и два ловца су се сваки на свој начин загревали. После дугог чекања на небу се појавила само једна усамљена патка. Прво је опало љубитељ кафе, али је промашио. Затим је дошао на ред оног који је пио виски. Нанишанио је, пуцањ је одјекнуо и

патка му је пала скоро пред ноге.

— Дobar погодак, Бил, при знаде онај што је пио кафе.

— Није то ништа, одговори љубитељ јаког пића. Из толиког јата морао сам убити бар три до четири.

— Да ли сте открили трагове гризлија? — упита свог во-

— Да, господине, трагови су сасвим свежи, а налазе се пола миље северно одавде.

— Побогу! — реците ми у ком је правцу југ.

Један кратковиди ловац био је са неколико пријатеља у лову у планини. После лова вратио се у ловачку кућу.

— Хеј, пријатељи, викну он с врата. Јесте ли сви ту?

— Сви смо се вратили! — одговорише му пријатељи, који су раније дошли у кућу.

— Сва шесторица, поново упита ловац?

— Да, сва шесторица.

— И ниједан од вас није по врећен?

— Није, одговорише сви у глас.

— Хвала богу, онда то значи да сам убио сридаћа, рече поносно ловац.

КО СУ БИЛИ ГУСАРИ

„ОБАЛСКА БРАЋА“

Пирати са Антила, познати под именом „Обалска браћа“, појавили су се као последица економско - политичких збивања у Европи 16. и 17. века. Шпанска власт лагано је опадала, иако је Шпанија сачувала врло богате колоније у Средњој и Јужној Америци. Остале нације биле су искључене из трговине са овим областима. Али, због тога што су насељеницима били потребни извесни производи, створили су се кријумчарске банде које су заједно са пиратима нападале шпанске бродове. Прва база „слободне трговине“ била је острво Еспањола, сада Сан Доминго. Гусарска браћа појавила се у Еспањоли, а затим се пребацила на Острво корњача.

САВАНЕ ЕСПАЊОЛЕ

Када су шпански досељеници напустили острво Еспањола, оставили су стоку на фармама. Животиње су се, трагајући за храном, разишле по савани и живећи у слободи, невероватно су се размножиле. Енглески и шпански авантуристи који су се настанили на Еспањоли живели су од лова, сушили су и димили месо ових животиња и продавали га трговцима на бродовима који су туда пролазили. На језику Индијанаца место где се димило месо дивљачи звало се „букањ“, па су они по томе названи буканирима. грама.“

БУКАНИРИ

Историчар Кларк Русел пише о буканирима следеће. „То су били прегежно француски насељеници чији се број постепено повећавао. Њихово одело састојало се од кошуље и панталона начињених од грубог платна. Носили су округлу беретку, цизме од свињске коже, а за појасом од нештављене коже носили су своје сабље и ножеве. Поред тога, имали су још и пушке-мускете, чије су оловне сачме биле тешке око 60 грама.“

НА ОСТРВУ КОРЊАЧА

Шпанци су одлучили да изгнају гусаре са Еспањоле и у томе нису имали великих тешкоћа, јер су гусари одмах побегли и склонили се на једно мало острво звано Тортуга или Острво корњача, због тога што је на обали живео велик број ових животиња. Тортуга се налазила на неколико

миља од северозападне обале Еспањоле. Гусари су чамцима стигли 1640. године у своје ново станиште. Ту су основали неку врсту републике, изградиле утврђење и ту остали више од 80 година. Са острва су кретали у околне воде да би опљачкали покоји шпански брод.

ЈЕСТЕ ЛИ ПРОНИЦЉИВИ И ДУХОВИТИ?

Аутор ових цртежа даје вам могућност да проверите своју проницљивост и смисао за хумор. Потрудите се да одгонетнете значење цртежа. Можда ће ваши одговори бити духовитији од ових које вам ми дајемо.

- 1) Глиста која се упиња у музичку шкoлу.
- 2) Мелуза дубока на глави.
- 3) Делна од сто санитаријума.
- 4) Крштене речнице за некога заузете људе.
- 5) Траг ледовећке о којој је капацитет само санча.
- 6) Траг ледовећке о којој је капацитет само санча.
- 7) Змија.
- 8) Леопард који стоји на двобоје камите.
- 9) Која је протурала штане за хоклеј на леђу.
- 10) Ретка китша — подлог одозго.
- 11) Групајни нестане.
- 12) Просто — бројка 8.

НЕДЕЉА ТОРНАДА

Киша је сипала 14. маја 1963. а прерији су пролећни пљускови увек добродошли. У Етану, месту на југоистоку Јужне Дакоте, фармер Емил Цибарт имао је времена да пре вечере још узоре једну бразду.

Када је посао готово завршио погледао је у небо. Сиворпни широки зид облака стајао је изнад суседовог воћњака, а нека формација у облику левка губила се у земљи и наједном, пред његовим ужаснутим погледом, отргла увис дрвеће, као прамичке вуна из гута веснивача.

Цибарт је повукао плуг из земље и окренуо трактор та се што пре врати кући. Али иза њега се приближавала разјављена чељусти облака. Скочио је са трактора и појурео према живици на западној страни свога дворишта, главачке провалио жичану оградњу и чврсто се ухватио за прво дрво. Наступила је злокобна тишина. У тешком ваздуху борио се да дође до даха: није чуо ништа осим лупања свог срца. Над њим се одједном провали бука као кучећи водопад; осетио је снажан ударац у леђа, а када је сруб ветра пројурео преко њега лице му је било дубоко закочано у земљу.

Ускоро је зид облака ишчезао, прошао је притисак и ужасна бука и — он је поласко подигао главу. Крошња дрвета за које се ухватио нестала је. Свауда околно лежало је ишчупано дрвеће као увели коров са млитавим корењем; изувилани комади лима, изломљена дрвенарија, велике колчице лањске кукурузовине, мртва живина — потпуни дармар где год око допире. Поред се бе је угледао голу животињу коју је само по перима на врату препознао као фазана.

Потпуно ошамућен устао је и запрепастио се тек онда. Глаз је штала, силоо за храну, амбар, живинарник — све његове зграде! Ничега више није било — само гомила рушевина.

Избезумљен од страха погледао је у своју кућу: остаци улазних степеница водили су у празнину а кућа, потпуно ишчупана из темеља, висила је на дрвећу. А породица? Цибарт затетуром преко крша да је тражи.

Емилина, његова жена, случајно после подне није отворила ни радио ни телевизор и није чула опомену за бурну. На кухињском столу хладно се свежје испечени колач а хлеб је баш ставила у пећницу. Приметила је да напољу сипи киша, али је тек прасак налик на експлозију отргао кућа се затреса као у грчу, прозориј скочили напоље.

— Торнадо! — кикнула је, — Пое! Дијана! Брзо у подрум!

Све троје сјурили су се испод степеништа. Мајка је ин-

Прошлог пролећа данима је беснео торнадо над Јужном Дакотом и ширио ужас и несрећу

стинктивно притиснула седмо годишњег сина на под тако да су га она и старија Дијана штитиле својим телима. Али нека неизмерна снага срушила их је све троје на цементни под.

Минут касније, или пет минута — ко то зна — све се смирило. Торнадо је прохујао преко њих и однео и њихову настрешницу — степенице. Над њима је сада било небо. Свауда околно изломљено покуштво, машина за рубље, каде, дебеле цеви, истргнуте електричне инсталације и лепљиво блато. Када су се из подрума извукли у двориште жене је спао нови страх: где је муж?

Наједном га је угледала — а у истом часу и он њих троје — и почео да им трчи у сусрет посрћући преко рушевина.

Следећег јутра стајали су збуњени усред рушевина. Чак ни живица није остала. Преостала стока, лутала је заплашено километрима околно. На мештај је био поломљен и покривен блатом. У некада блиставој кухињи лежало је превртну електрични штедњак а хлеб је цурео из пећнице.

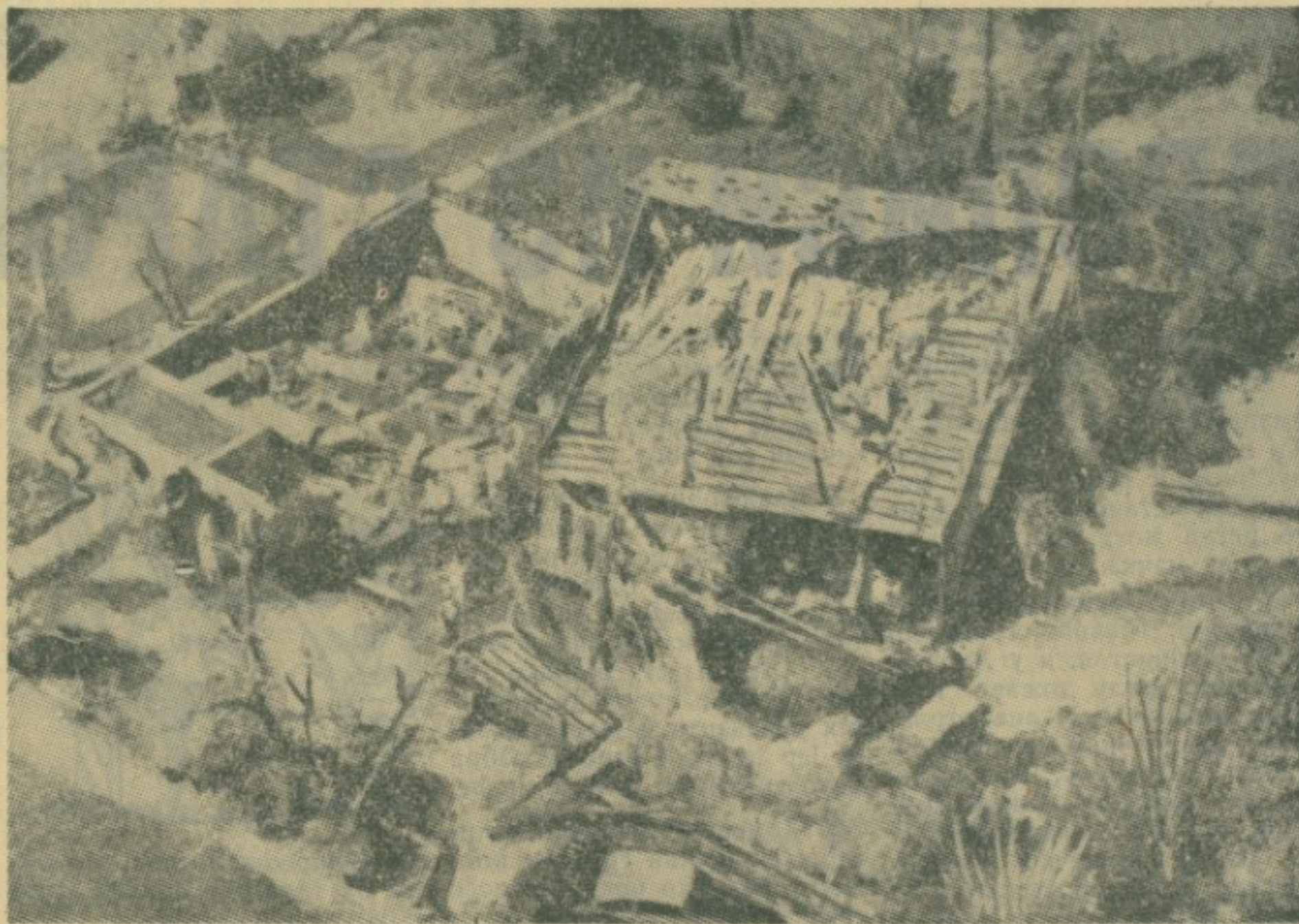
Исти разбеснели демон је неколико километара даље према северозападу разорио све помоћне зграде на фарми Ентони Шенфелдера, док је стамбена зграда остала недирнута. За време налета Ентони је чврсто држао затворена врата испред моћног непријатеља, док су његова жена и дванаесторо деце побегли у подрум.

Другог дана је нови торнадо на врхунцу свога 150 километара дугог разорног похода захватио мало место Росвел у Јужној Дакоти. Његов долазак најавио је град зрница великим као тениске лопте које су прашале по крову кола за становање Цозефа Хансона чувара бензинске станице. Хансон је своје синове: трогодишњег Чарлса и петогодишњег Марка ставио на кревет поред жене која је била пред порођајем и све троје покушао да заштити. Један часак имао је осећај да лебди у бестежинском простору. Изгледало је као да се кола лагано прерућу, а када су доспела у вакууму у средиште вихора, настала је експлозија и из кола је избачено све — и њих четворо.

Цибартови, Шенфелдери, и Хансонови и са њима и многи други, били су жртве циклона који су маја 1963. опустошили југоисток Дакоте.

Њено подручје лежи на северозападној ивици такзваног „пута торнада“ у зони прерије која се простире од Мексичког залива до Канале. Циклонови су ту чешћи него било где на свету.

Торнадо настаје када се сув, хладан ваздух са запада или северозапада судари са влажним топлим ваздухом са југа или југозапада. Услед судара ваздушних маса топао ваздух се брзо пење увис а у центру таквог вихора излак притисак ваздуха ствара прави вакуум. У облаку левкастог облика брзина ветра може да износи 300—800 километара на час. Сам торнадо-облак креће се релативно лагано: 30—70 километара на сат и то већином од југозапада према северозападу. Услед јачине ветрова, снажног струјања навише и вакуума у центру вихора, торнадо се креће на најчудеснији начин. Он може да прави кругове, да јури право, да се враћа у оштром луку, да преска-

ЦИБАРТОВА ФАРМА ПОСЛЕ ОЛУЈЕ

че или да се неочекивано разиђе. Тачно недељу дана после прве катастрофе Емил Цибарт се латио неког посла са помагачима кад се одједном на њих сручи провала облака уз град. Цибарт је приметно:

— Не брините! Торнадо се никада не враћа на исто место!

Али варао се. Водени стуб се устремио на њих. Људи су поскакали у своја кола и почели да возе час према северу, час ка истоку, час ка западу — и тако су избегли убилачки вихор.

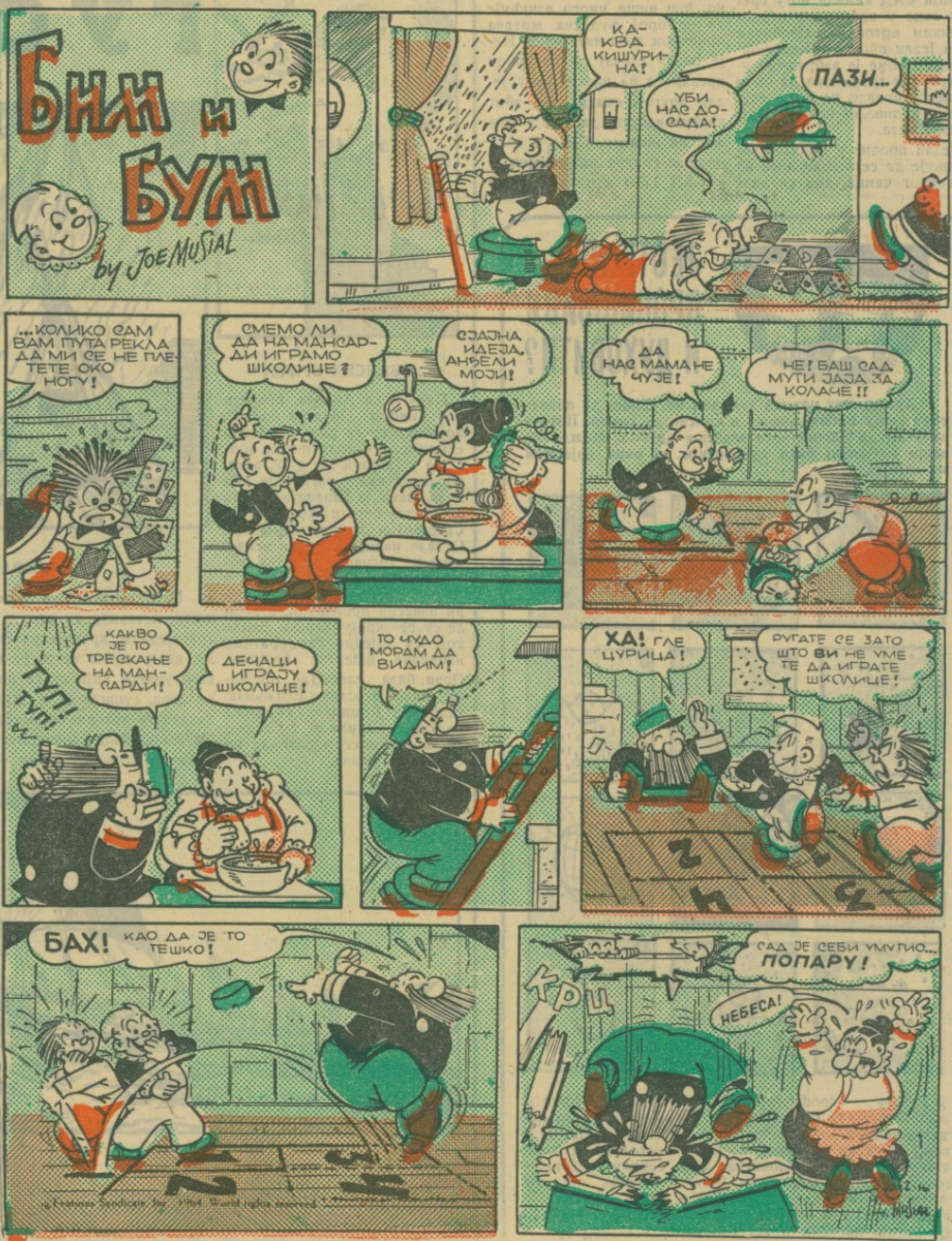
Један возач камиона видео

је у огледалу како га позади змијолики левак торнада прогони. Развалио је иза камиона 400 метара асфалтираног пута, раскомадао га и прогутао, а затим скренуо у страну, у поље.

У Лејк Ендсу, где је једнога дана изборјано пет торнада, отргао је бесни вихор део крова са школске зграде, разорио кухињу и трпезарију — а у њој је један тањир пихтија остао недирнут. У другој кући беснео је торнадо такође кроз кухињу, истргао јаја из фрижидера, и разлупао их о под, убацито блато у фрижидер и

затворио врата. У салону једног женског фризера вихор је „усисао“ новчанице из затворене регистар касе. Новац је наћен у трећој просторији а фиока касе је била затворена.

Ужасна недеља у мају 1963. оставила је небројене људе без крова над главом, деолиране зграде, стотине километара разорених телефонских линија, безброј дрвећа ишчупаног из корена и мртве животиње, али ма како невероватно изгледало — ниједан човек није чак ни озбиљно повређен.

ГАЈИЛИШТЕ КРОКОДИЛА

У близини Цакрте подигнуто је гајилиште једне врсте специјалних крокодила који живе у реци Махакам. У последње време има их све мање, јер људи уништавају ове крокодиле због њихове изузетно скупоцене коже. Отварањем одгајилишта крокодили ће се знатно намножити, па се стручњаци питају да ли се то исплати, јер намножавање ових гмизаваца може да буде опасно по људе.

ШАРЕНИ КУТАК

● Друштво за заштиту животиња у Буенос Аиресу успело је у својим настојањима да општинска управа донесе пропис према коме се за време летњих врућина свим коњима морају стављати шешири на главу. Пропис дозвољава да ти шешири могу бити и — стари.

● Сваки становник швајцарског града Базела мора, ако уведе пса у трам-

вај, да купи карту и за свог четвороножног љубимца. Недавно су градске власти одлучиле да псима и њиховим господа-

рима пруже извесне повластице: за псе ће се одсад моћи узимати месечне или сезонске трамвајске карте. Али, на свакој таквој карти мораће се налазити и фотографија пса, да би се спречила појава „шверцовања на туђу карту“.

● Један амерички издавач штампао је календар

чије су странице обојене зеленом и плавом бојом. Када се датују појави на плавом листићу, доручак припрема муж, док зелени листић ставља то жени у дужност. Календар предузимљивог издавача постигао је велик успех — нарочито код жена.

● У време када је изгледало да је у Њујорку настало већ почео да излази из моде, ова темпераментна игра неочекивано је нашла покровитеље у ре-

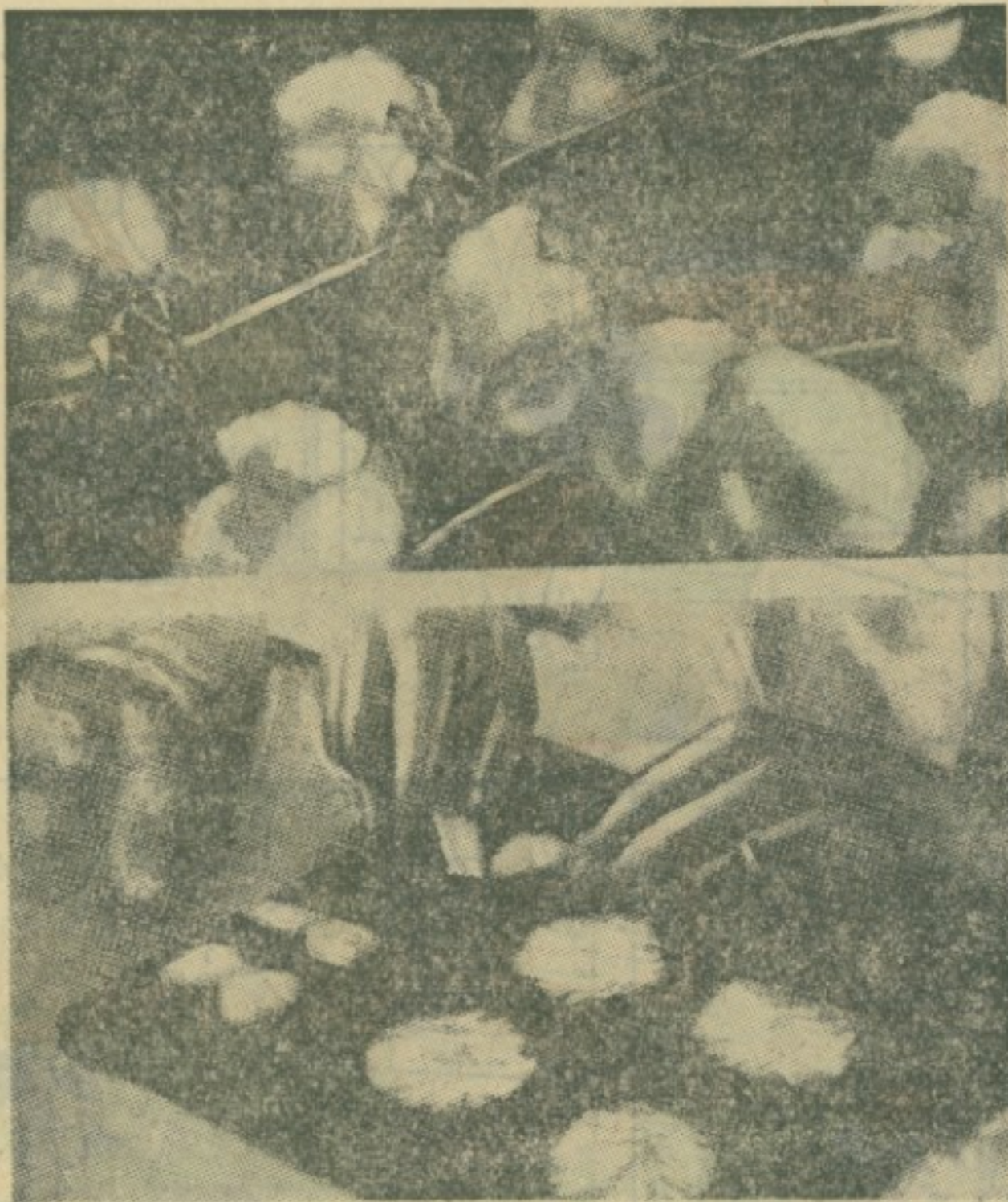

довима педагога. Једна фирма за израду грамофонских плоча пустила је у продају плоче на којима су, у виду песмица а у ритму твиста, снимљени читава циклуси предавања из хемије, физике, географије и других наука.

● Учесници стрелачког такмичења недавно одржаног у норвешком гра-

ду Хортену од бруке и срамоте просто не смеју да изиђу из кућа. У стрелачу из пушке најбољи успех постигла је једна дванаестогодишња девојчица која је све остале стрелце оставила далеко иза себе.

ЗРЕЛИ ПЛОДОВИ ПАМУКА (горе) И ИСПИТИВАЊЕ КВАЛИТЕТА (доле)

ХИБРИДНИ ПАМУК

У широкој пољопривредној пракси све више се гаје хетерозне биљке и животиње. Ови облици тзв. хибриди, добијају се укрштањем чистокрвних родитеља са различитим наследним особинама. Хибриди изазивају бујнији пораст и повећање рода, али углавном само код прве генерације укрштања.

Од биљака се највише гаје данас хетерозни кукуруз, за-

тим раж и сунцокрет, а од животиња свиње и живина.

Новија научна испитивања у Совјетском Савезу доказала су да се укрштање лако спроводи и даје одличне резултате и на памуку. Поред већег приноса и бољег квалитета, хибридни памук је одлична паша за пчеле, које се на ову врсту паше посебно навикавају, заправо дресирају.

БОЉЕ ИКАД НЕГО НИКАД

У Боаснеру, у Вандеји, један порески обвезник примио је недавно опомену од пореских власти да најхитније измири свој дуг. Заплашени о-

ним „хитно“ грађанин је пожурио у пореско одељење где је видео да његов дуг износи 1,90 франак и то за заосталу порезу из 1937. године.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) једноплодно место у пустињи, 9) град у СССР, 10) горњи слој ваздуха, 11) једно годишње доба, 12) иницијали проналазача бацила ТБЦ, 13) немачки физичар (конструисао и усавршио низ оптичких инструмената), 15) лична заменица, 16) река у Немачкој, 18) француски хроничар, (9 век), изнео важне податке из историје Јужних Словена, 20) љути корен, 22) наш песник („Нирвана“), 24) град у Италији, 26) житар, 27) свеза, 29) свеза, 31) превремен, 33) два самогласника, 35) стара мера за пољске површине, 37) иницијали једног од највећих проналазача на пољу електронике, 38) земљотрес, 40) једно превозно средство, 42) град у САД, 43) траг дивљачи, 44) бескрајна дуги периоди времена.

1	2	3	4	5	6	7	8
9							
10				11			
12			13	14			15
16	17		18	19			
	20	21			22	23	
	24			25			
26			27				28
	29	30			31	32	
33	34		35	36		37	
38	39			40	41		
42							
43							44

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) мрква, 5) прут, 6) ус, 8) граб, 10) тл, 12) лак, 13) стора, 15) ас, 16) баобаб, 17) ски, 19) Милна, 20) ода, 22) кап, 23) Азија, 25) Кук, 27) колона, 28) то, 29) трава, 30) вир, 31) ај, 32) каца, 33) ел, 35) пита, 36) врста. Усправно: 1) мрак, 2) руб, 3) Кроста (Трифковић), 4) ау, 5) праскозорје, 7) странпутица, 8) глас, 9) стоик, 11) Лаба, 13) сам, 14) облак, 15) идилла, 21) Ајова, 23) акта, 24) Ана, 26) кора, 30) вата, 32) кит, 34) Лазар, Бујалија, 35) пс.

ВАЗДУХ ОДРЖАВА ТОПЛОТУ

Ако за време хладних дана имамо на себи више топлих ствари за облачење, биће нам топлије но да обучемо само један једини дебео капут. Слојеви ваздуха између појединих делова одеће делују као изолатори против спољашње хладноће. Исту улогу играју и поре у самом материјалу од кога је сашивено наше рубље и одећа. Када смо зими „прописно одевени“ ми на себи стално „носимо“ један ваздушни омотач од око 30 литара ваздуха.

У неколико редова

У Дуисбургу је инсталирана најмодернија челичана у Европи али из ње се не диже ни најмањи прамичак дима, иако се простире на 200 квадратних километара.

У Њу Церсију је 119 златних новчића продато на распродаји за 200.000 франака. Они потичу из олупине једног шпанског брода потопљеног 1715. године.

Један амерички медицинар је недавно изумео ручни апарат који изговара и пише речи једноставним притиском на дугме. Овај апарат ће помоћи нарочито немим особама као и стравцима да се бар минимално изразе, јер садржи прилично ограничен број речи.

Ново у беззвучности

Први опити са новим производом који пригушује звуке за време кеглања — извршени су недавно. Зидови и плафон одаје у којој се вршио опит покривени су неком врстом пенастог телиха од пластичне материје који упија звук и тако омогућава да се приликом кеглања не чује уобичајена бука. Звучни таласи ударају у овај телих и бивају делимично апсорбовани. Већ ослабљени они се одбијају поново о преграде које апсорбују и нову количину звука и тако редом: сваки пут кад звучни талас додирне оболу од пенасте масе он изгуби још део своје јачине. Овај нови изум може да буде веома користан и за елиминасање буке у индустрији.

НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ — НАПРАВИ САМ

КОЊИЋ

Овог коњића можете направити за млађег брата или сестрицу, и то без много издатака и труда под условом да се придржавате нашег упутства.

Играчка се састоји од три главна дела: Главе и врата од дрвета; картонске или дрвене кутије правоугаоног облика; система за љуљање у коме су учвршћене коњићеве ноге.

Главу и врат направите према образцу који видите на слици (А), од даске, дебелине отприлике 2 сантиметра. Уколико нисте баш вешти у руковању тестерицом, замолите најближег столара да вам их он обреже.

Гриву и реп направите од ратице, вуне или свежњави врпци. Очи од филца супротно боје од пресвлаке. Седло од комада ђавоље коже или дифтина.

Труп: кутија треба отприлике да има димензије: 35x20x15 сантиметара. Доња страна кутије не постоји јер су кроз њу провучене четири даштичне ноге величине: 50x4x4 сантиметра које су на свом горњем делу закупа не одозго (Б). На предњем делу оставите прорез (В и Г) у који ћете увући врат са главом.

Главу, врат и труп коњића препокријте чвршћом тканином, по могућству коцкастом, а на бочковима додајте мало вате или вуне да би труп био заобљен. Тканину залепите на труп, врат и главу лепком, а да би боље држало укуцајте и ексерцима.

Дно за љуљање направите према цртежу (В) с тим што ће две уздужне пречаге бити по 60 см а две попречне по 35x10x2 сантиметра. Пре него што ноге увучете у попречне пречаге, а ове у уздужне, премажите сваку лепком да би се боље држале.

Јесће ли већ чирш да...

... за три месеца 15.000 особа „посетило“ је дно Женевског језера

ра захваљујући мезоскафу „Огист—Пикар“.

... обичај да се у знак жалости због нечије смрти носи црна одећа, завели су још стари Грци, а у Европи је прихваћен тек од 14. века. Римљани су се обличили у плаво, за време „Анриен режима“ у Француској краљевске породице су се облачили у љубичасто.

... и поред релативне суше која је ове годи-

не владала у Француској у околини Корезе један дечак је пронашао пецурку тешку 2,650 килограма.

... рекорд у брзини на земљи постигао је Крег Бредлоу на реактивном аутомобилу „Дух Америке“: возио је брзином од 826 километара на час.

... у Канади ће 1970. године бити завршено конструкција цинов-

ког телескопа чије ће огледало имати у пречнику 3,75 метра.

... 26. октобра 1666. године донета је у Француској наредба којом се настрешице и фирме морају смањити и не смеју бити постављене ниже од 15 стопа (око 5 метара) и то само у правој линији. Дотада су фирме биле тако тешке и гломазне да су покатакд прелазиле и средину онококих уских и закрчених улица.

... у Штутгарту постоји музеј кишобрана. Међу 150 изложених експоната налази се и је-

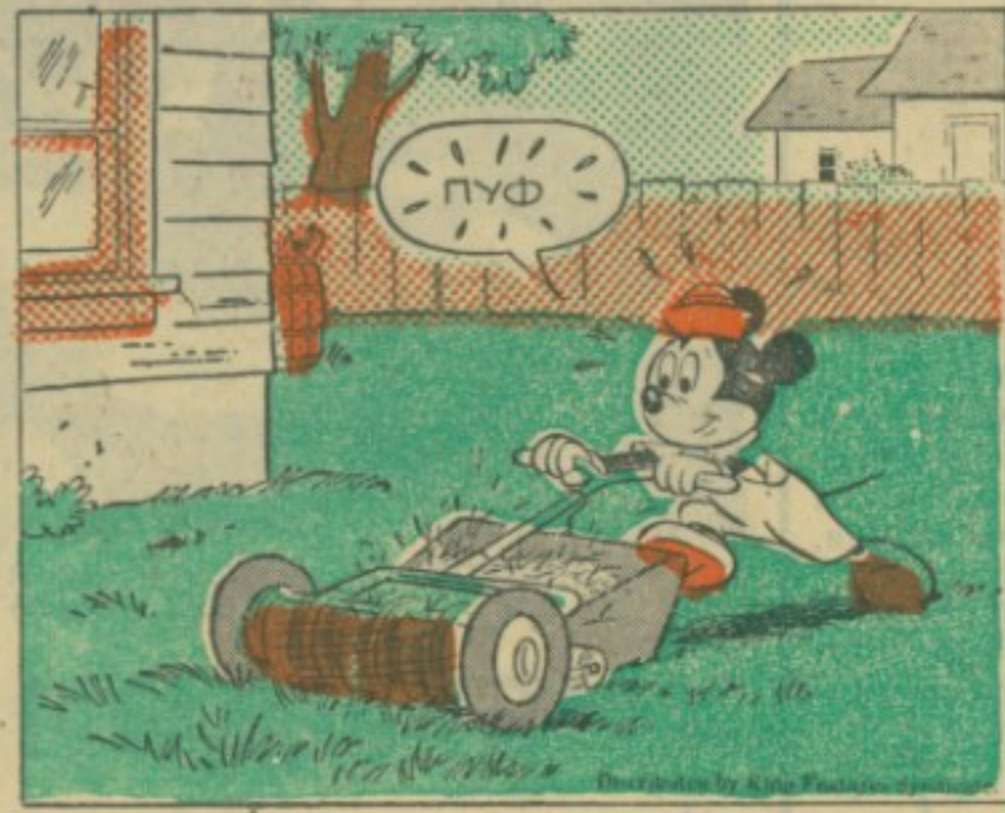
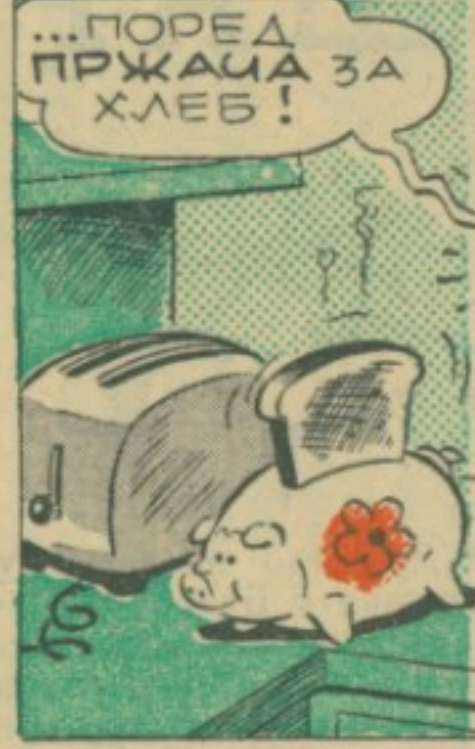
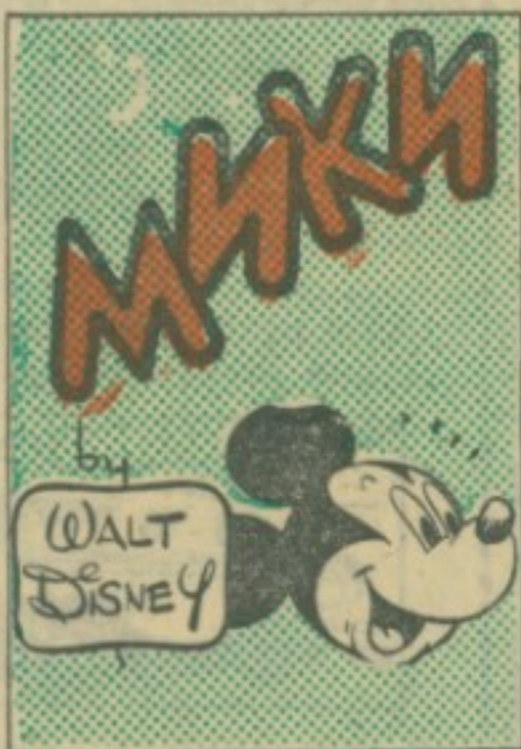
дан чија дршка може да послужи и као лудла за пушење.

... Лисабон је 1. новембра 1755. године доживео страховит земљотрес. Том приликом је страдало 30.000 особа међу којима и унук чувеног француског песника и трагичара Расина (1639—1699), који је био једини његов живи наследник и за кога се причало да ће обнови ти дедићу славу.

... фински фармер Урхо Витасоло је и — музичар. Да би повећао

млечност својих крава приликом муке Урхо им свира у виолончело.

ЦОХ ИЗ АРО

Ква- Ква!

Уређује Паја Патак

ЊЕГОВА ЈЕ ИПАК
ПОСЛЕДЊА

Паја се хвали колегама како увек у кући има последњу реч.

— Ето, — прича им он — јуче смо Пата и ја имали страшну расправу, али ипак је моја била последња.

— Па шта си јој то рекао? изненађено питају колеге.

— Рекао сам јој: „У реду, купи ту хаљину кад си баш толико навалила.“

ОН ЈЕ ПРВИ ПОЧЕО

Паја води Гају у школу и одједном примети како се он плази на једног великог вучјака.

— Забога, Гајо, буди при стојан бар на улици, — љути се ујка Паја.

— Нисам ја крив, он је први почео, — озбиљно рече Гаја.

ДОБИЈЕ ЗАПАЉЕЊЕ
ПЛУЂА

Пера Ждера се бори на рингу и после неколико без успешних покушаја да нокаутира противника, обавља се за време паузе тренеру:

— Шта мислиш да ти ћу успети?

— Свакако, саркастично рече тренер, поготову ако и даље наставиш да тераш ветар рукама око њега, моје му се десети да добије запаљење плућа.